

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2014-2017

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Michaela Danielová

Ota Pavel známý i neznámý

Praha 2017

Vedoucí diplomové práce:

Phdr. Jiří Šindar

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER FULL-TIME STUDIES

2014-2017

DIPLOMA THESIS

Michaela Danielová

Ota Pavel Known and Unknown

Prague 2017

Diploma Thesis Work Supervisor:

Phdr. Jiří Šindar

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne:

.....

Michaela Danielová

Poděkování

Velmi děkuji svému vedoucímu práce PhDr. Jiřímu Šindarovi za jeho trpělivost, pomoc a odborné rady, které mi poskytl v rámci vedení práce.

Anotace

Diplomová práce v teoretické části zkoumá spisovatele Otu Pavla jako celek. Zabývá se jeho životopisem, chronologizuje významné momenty v jeho životě. Dále rozebírá nejvýznamnější literární díla Oty Pavla, k ucelení náhledu na tvorbu je učiněna hlubší analýza třech vybraných povídkových souborů. Práce zkoumá i jeho dílo z hlediska filmového. Je věnována také pozornost korespondenci Oty Pavla mezi ním a jeho rodinou a přáteli, protože tyto dopisy dokreslují Pavlovu osobnost. V části praktické je rozebrán postup natáčení na dokumentu *Můj Ota Pavel*, který je natočen na motivy života a díla tohoto spisovatele. Součástí práce jsou přepisy rozhovorů, které se uskutečnily při tvorbě dokumentu.

Klíčové pojmy

Ota Pavel, rodina Popperova, literární díla, sport, rybaření, druhá světová válka, *Smrt krásných srnců*, *Jak jsem potkal ryby*, *Jak šel táta Afrikou*, korespondence, video dokument, *Můj Ota Pavel*

Annotation

In theoretical part diploma thesis shows all facts about writer Ota Pavel. It analyzes his biography and chronologically set important moments in his life. There are three the most important literary works, it analyzes these collections of short stories. Thesis has chapter about film processing of his books, too. Thesis also pay attention to the correspondence of Ota Pavel and his family and friends, because these letters further illustrates his character. The practical part analyzes making of document *Můj Ota Pavel*. Next parts of thesis are interviews, which formed during filming this document about Ota Pavel.

Keywords

Ota Pavel, family Popper, literary works, sport, fishing, World War II, *Smrt krásných srnců*, *Jak jsem potkal ryby*, *Jak šel táta Afrikou*, correspondence, video document, *Můj Ota Pavel*

ÚVOD.....	9
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1.1 DĚTSTVÍ A RODINA OTY PAVLA.....	10
2.1 DOBA DOSPÍVÁNÍ A DOSPĚLÝ ŽIVOT OTY PAVLA.....	13
3.1 DŮLEŽITÉ MILNÍKY V ŽIVOTĚ OTY PAVLA V DATECH.....	19
4 DÍLO OTY PAVLA.....	21
4.1 Inspirace k tvorbě Oty Pavla.....	21
4.2 Zpracování děl.....	23
4.3 Rozbor díla Smrt krásných srnců.....	25
4.4 Filmové zpracování díla Smrt krásných srnců.....	33
4.5 Rozbor díla Jak šel táta Afrikou.....	37
4.6 Rozbor díla Jak jsem potkal ryby.....	41
5.1 KORESPONDENCE OTY PAVLA.....	46
6 PRAKTICKÁ ČÁST.....	53
6.1 DOKUMENT "MŮJ OTA PAVEL".....	53
6.2 PŘÍPRAVY NA DOKUMENTU MŮJ OTA PAVEL.....	54
6.3 NATÁČECÍ PLÁN – BRANOV 2015.....	55
6.4 PRÁCE NA ROZHOVORECH K DOKUMENTU MŮJ OTA PAVEL.....	56
7 PRŮBĚH TVORBY A NATÁČENÍ DOKUMENTU MŮJ OTA PAVEL.....	58
8 ANALÝZA DOKUMENTU MŮJ OTA PAVEL.....	61
9.1 PŘEPIS ROZHOVORU S JIŘÍM PAVLEM.....	66
9.2 PŘEPIS ROZHOVORU S TEREZOU PAVLOVOU.....	68
9.3 PŘEPIS ROZHOVORU S MUDR. TEREZOU ŠKRÁBALOVOU.....	70
9.4 PŘEPIS ROZHOVORU SE ČTENÁŘKOU OTY PAVLA – EVA R.	71
9.5 PŘEPIS ROZHOVORU S RADKOU HANIČINCOVOU.....	72
9.6 PŘEPIS ROZHOVORU S VÁCLAVEM PROŠKEM.....	74

ZÁVĚR.....	75
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	76
SEZNAM PŘÍLOH.....	79

Úvod

Ota Pavel. Velikán v české literatuře, reportér a především vášnivý rybář. Dále sportovec, fotbalista a velmi pilný člověk. Odkaz žije dál, žije ve stále vydávaných knihách a také v Otově rodině. A hlavně v synovi Jiřím Pavlovi.

Teoretická část práce je zaměřena zejména na literární dílo a historii s ohledem na získané materiály při natáčení. Čerpala jsem z knih Oty Pavla, ale i z knih, které o něm byly napsány, dále ze zfilmovaných adaptací a z pramenů na internetu.

V praktické části bude popsán postup natáčení vlastního dokumentu - technická část natáčení, natáčecí plán, audiovizuální složka. Současně tato část obsahuje analytický přístup k jednotlivým momentům scénáře natočeného dokumentu. Práce tak podniká sondu do osobního života Oty Pavla, přílohu pak tvoří mnou v natočený dokumentární film s názvem *Můj Ota Pavel*. Podměty jsem získala od jeho neteře Terezy, syna Jiřího, pak jsem se také zabývala rozhovory s lidmi z okolí Oty Pavla, a to například Radky Haničincové a pana Proška mladšího.

Samotný dokument se skládá z mozaiky rozhovorů již zmíněných lidí z prostředí Oty Pavla. Dokument by měl být výpovědí o životě a díle tohoto spisovatele, která je doplněna o ilustrační záběry přírody z různých koutů České republiky, v neposlední řadě zde figuruje Berounsko. Na snímku je zachycen i Pochod Krajem Oty Pavla v roce 2015, na jehož počest byla v Branově zorganizována akce, která se konala, kde si Otu Pavla účastníci tímto způsobem připomínají.

Ota Pavel byl spisovatelem, který svým postojem v dílech významně ovlivnil generace lidí a jako skvělý a pozoruhodný vypravěč odkryl svým čtenářům roušku tajemství přírody a sportu, které propletl se vzpomínkami na vlastní rodinu.

„Umět se radovat ze všeho. Nečekat, že v budoucnu přijde něco, co bude to pravé, protože je možné, že to pravé přichází právě teď.“¹

Tato slova v dokumentu také zaznějí z úst jednoho respondenta, protože se jedná o citát, který se lehce vryje do paměti svojí moudrostí. Připomíná nám Otu Pavla, jaký byl – jeho neustálý boj a hon za štěstím, který celý život nevzdával ani v těch nejtěžších chvílích.

¹ SVOBODA, M. *Citáty slavných osobností. Ota Pavel citát*. [online]. [cit. 2017-01-12]. Dostupné z <http://citaty.net/autori/ota-pavel/?q=2565>

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Dětství a rodina Oty Pavla

Ota Pavel pochází z rodiny Popperových, která žila na statku v Buštěhradě. Tady jeho otec, Leo Popper, poznal Hermínu Netrefovou, která pracovala jako děvečka na statku. Leo Popper měl po svých rodičích židovský původ a Hermína měla křesťanský původ.²

Než se oženil s Hermínou, pracoval v Německu a vystřídal různá povolání, včetně herectví. Jelikož se mu ani v jednom zaměstnání nedařilo, rozhodl se, že vstoupí do cizinecké legie v Africe. Jelikož podmínky v legii byly velice kruté, došel k závěru, že z legií uteče. O jeho útěku Ota Pavel napsal i povídky, nejznámější z nich je Jak šel táta Afrikou. Po opuštění legie se vrátil do Čech a k rodině do Buštěhradu a pomáhal rodičům v hospodářství.

V roce 1924 se Leo s Hermínou vzali a brzy se jim narodil syn Hugo. Otův otec na začátku soužití s Hermínou pracoval v různých zaměstnáních, až posléze dostal nabídku od švédské firmy Elektrolux, která se zabývala prodejem vysavačů, ledniček a jiných elektro přístrojů. V této pozici si vedl velice zdatně a rodina žila celkem finančně zabezpečena.³

Ota Pavel byl nejmladší z Popperových synů, narodil se 2. července 1930 a měl ještě starší bratry Jiřího a Huga. S oběma si velice rozuměl a navzájem si v těžkých životních chvílích pomáhali. V roce 1939 se rodina z existenčních a politických důvodů přestěhovala do domu Ferdinanda Poppera, Otova dědečka, do domu v Buštěhradě. Zde z rodiny žila Leova matka a otec Ferdinand, který později za války zemřel v nemocnici. Otova babička Malvína zemřela v Osvětimi, kam byla za války odsunuta.

Všichni tři bratři společně s tatínkem měli velký koníček a to chytání ryb. Rodina začala jezdit na Berounsko, kam je do hájovny Nad Rozvědčickým pozval bývalý mlynář z Křivoklátska. Ota Pavel se ve vzpomínkách vracel na Berounsko, vzpomínal na šťastné dětství a vždy se rád podíval po hospitalizacích v nemocnici na tato místa.

Ota Pavel odmalička tíhnul ke sportu a jeho otec do něj vkládal velké naděje. Přihlásil ho do skautu a platil mu hodiny fotbalu a hokeje, na které ve svých povídkách

² SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, str.18

³ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *OTA PAVEL – Osobnost dvou tváří*. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Petrklíč, 2015, str.15

vzpomíná.

V roce 1933 se Adolf Hitler dostává k moci a nacismus a antisemitismus v Německu dostává právní základ, tzv. Norimberskými zákony vyhlášenými v roce 1935. Nacisté zbavili Židy občanské rovnoprávnosti a uvrhli je do ponižujícího postavení. Za Židy byli považováni lidé, kteří se hlásili k judaismu, ale i biologičtí Židé. Židům bylo zakázáno vykonávat některá povolání. Jelikož byl Leo Popper Žid po matce i otci, rodina se začala obávat, co s nimi bude. Hermína navrhovala, aby utekli před nacismem do Kanady, ale Leo nechtěl opustit rodné Čechy. Leo prohlásil, že oklamou Němce tím, že se nechají pokřtít. Vstoupili do Československé církve, ale už to bylo k ničemu.⁴

Když se Ota Pavel narodil, nebyl zapsán do židovské obce, tudíž byl bez víry. Možná i to ho zachránilo před koncentračním táborem. Otec Leo pro ostatní členy rodiny inicioval formální konverzi k československé církvi, která měla chránit jeho částečně židovskou rodinu před nacistickým ohrožením. Tento krok však nepřinesl předpokládaný výsledek. Jeho bratři Židé byli a tak oni i jejich otec museli nosit na oblečení výraznou žlutou hvězdu. Jiří a Hugo museli přerušit školní docházku, měli zakázáno vstoupit do tramvaje, do kin, restaurací i kaváren. V té době se celá rodina odstěhovala do Buštěhradu k Leovým rodičům. Ani v Buštěhradě ale neušli šikanování ze strany Němců. Často v noci vtrhli do domu, roztrhali peřiny, knihy a vše co jim přišlo do ruky, zdůvodnili to tím, že si dělají kontrolu. Tato nacistická šikana, zábory majetku a omezení pohybu byly v životě rodiny příčinou neustálé existenční krize.

Přesun do Buštěhradu přerušil životní dráhu všech členů rodiny. Aby se rodina užívala, všichni Popperovi muži pracovali na kladenské šachtě. Jiřímu a Hugovi tím pádem skončilo vzdělávání. Ota Pavel chodil do školy do roku 1944 a jako čtrnáctiletý se stal učněm na dole v Dubí. Hermína chodila pracovat na pole a stále doufala, že se transport vyhne jejím dvěma synům Jiřímu a Hugovi a jejímu muži Leovi.

V roce 1942 byl spáchán atentát na Heydricha a jako odplatu Němci vypálili Lidice a Ležáky.⁵ V této době také museli Hugo a Jiří nastoupit do transportu, který je odvezl v roce 1943 do Terezína. Všeobecný strach z transportu do koncentračního

⁴ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *OTA PAVEL – Osobnost dvou tváří*. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Petrklíč, 2015, str. 23

⁵ LUSTIG, Arnošt. *Okamžiky. Arnošt Lustig vzpomíná na Otu Pavla*. Zvole u Prahy: Nakladatelství Andrej Šťastný, 2003, str. 71

tábora v Osvětimi přiměl Huga k tomu, že se přihlásil na dobrovolné práce v Německu a obětoval se pro bratra Jiřího. Mělo tím být zaručeno, že Jiřího nepošlou do Osvětimi. Bohužel Jiří Pavel odjel posledním transportem do Osvětimi, kde se dokonce setkal s doktorem Mengelem. V Osvětimi naštěstí nebyl dlouho, jinak by zřejmě nepřežil. Poté ho přesunuli do pracovního tábora v Monovicích v Polsku, kde vyráběl zbraně a zařadili ho do pracovního procesu jako soustružníka. Odtud byl ale vyhnán na pochod smrti, kde vyšlo několi tisíc lidí a vrátilo se jich jenom několik set. Dorazili do Opavy, kde je naložili a odvezli do Mauthausenu. Jiřího Pavla při těchto strastiplných chvílích provázela řada šťastných náhod, které mu pomohly válku přežít. V Mauthausenu se dočkal osvobození od Američanů.

Starší Otovi bratři se v Terezíně setkali s Arnoštem Lustigem, který byl spolužákem Jiřího. Později se s Arnoštem Lustigem seznámil i Ota Pavel a navázal s ním přátelství, které vydrželo celý život, a Lustig byl jedním z mála přátel, kteří zůstali Otovi věrní v těžkých chvílích.⁶ V roce 1944 byl Jiří transportován spolu s Arnoštem Lustigem do Osvětimi, bratři Popperovi byli tedy rozděleni. V tomto roce také Ota končil školní docházku a uvažovalo se, co bude dělat, v návrhu rodiny byla havířina.

Na začátku roku 1945 byl transportován do koncentračního tábora s bratr Otova otce Ota a 2. února 1945 i otec Leo. Ve stejném vagonu byla odvezena i sestra Lea Helena. Z celé rozvětvené Popperovy rodiny zůstal jen Ota se svojí maminkou Hermínou a další dvě ženy Anna a Božena s malou holčičkou Milenou (dcera Heleny). Po odchodu všech mužů nastal v rodině opravdový nedostatek. Ota se snažil pomáhat – vedle havířiny chodil do lesa na pařezy a nosil putny uhlí. Jeho maminka těžce onemocněla, takže zastával i práci v domácnosti a snažil se sehnat i nějaké jídlo. Za války lovil kapry v Buštěhradě a okolí a pak naložené kapry vyměňovali za mouku, chleba a cigarety pro maminku, část takto získaných věcí posílali tatínkovi a bratrům.⁷

Začátkem května 1945 ruská armáda maršála Žukova se probila do Berlína a zbytek Hitlerových vojsk kapituloval. O Jiřím Popperovi ale nebyly žádné zprávy. Nakonec dojel domů až 14 dní po válce z Mauthausenu. Mauthausen byl osvobozen

⁶ SLÁDKOVÁ, Gabriela. *Autobiografické příběhy Oty Pavla*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filosofická fakulta. Str. 4

⁷ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *OTA PAVEL – Osobnost dvou tváří*. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Petrklíč, 2015, str. 55

americkou armádou a vězňové se za pomoci Červeného kříže dostávali do svých domovů. Tak se po ošetření americkými lékaři vrátil domů do Buštěhradu i Jiří.⁸

Kromě babičky Malvíny, která zemřela v koncentračním táboře, se nakonec celá rodina po válce sešla. Toto období v Otovi Popperovi upevnilo jeho vřelý vztah k rodině, hlavně k bratrům Jiřímu a Hugovi. Tyto jeho životní postoje se v jeho pozdější tvorbě výrazně projevovaly. Když se rodina v Buštěhradě opět sešla, všichni ocenili Otovo úsilí po dobu jejich nepřítomnosti, které prokázal při starosti o matku a zabezpečení základních životních potřeb.

2.1 Doba dospívání a dospělý život Oty Pavla

Po válce se rodina přestěhovala do Prahy. Na přání otce Ota Pavel začal navštěvovat obchodní školu, ale obchodní kariéra ho nijak nelákala.

Ota Pavel se po válce začal více věnovat sportu. Zkoušel hokej a lehkou atletiku, hokej hrál za Spartu. Vysněné úspěchy se ale nedostavovaly, protože po těžké operaci mandlí byl nucen s aktivním sportem skončit. Tento životní krok popisuje ve článku „Proč jsem se nestal světovým hráčem“. Protože se nechtěl hokeje vzdát, přijal nabídku, aby trénoval žáky v domovské Spartě.⁹

Od války se rodina Popperových stýkala s Arnoštem Lustigem, který v roce 1949 navrhl Otovi, aby místo prodávání mucholapek, (se kterým pomáhal otci), začal psát. Zpočátku šlo zejména o to, že Lustig Otovi otvíral cestu k uplatnění v novinářském oboru a debaty o věcech literatury mu pomohl k literárnímu sebeuvědomění.¹⁰ Později mu mimo jiné po několik let pomáhal překonávat zdravotní potíže spojené s jeho psychickým onemocněním. Po různém prověřování a kádrování byl Ota přijat do zpravodajské směny Československého rozhlasu. Přesto že byl Ota ještě mladý, ve spolupráci s Lustigem se mu dařilo. Přešel do sportovní redakce a setkal se známými redaktory. V této době mu vyšla povídka Kolik má kuň chlupů.¹¹

Ota Pavel v roce 1951 byl povolán na vojnu. Službu nastoupil v Rokytnice

⁸ Tamtéž, str. 61, 62, 63

⁹ PAVEL, Ota. *Proč mám rád sport*. Šumperk: Nakladatelství Pavel – Ševčík – VEDUTA, 2009, str. 5,6,8,9

¹⁰ LUSTIG, Arnošt. *Okamžiky. Arnošt Lustig vzpomíná na Otu Pavla*. Zvole u Prahy: Nakladatelství Andrej Šťastný, 2003, str. 123

¹¹ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *OTA PAVEL – Osobnost dvou tváří*. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Petrklíč, 2015, str. 75

v Orlických horách. Právě na vojně, kde se přihlásil jako žurnalista do armádního tisku, začal více psát. I když původně myslel, že na vojně zůstane jako déle sloužící voják, v roce 1952 se rozhodl, že po ukončení vojny odejde do civilu a stane se spisovatelem. V této době se objevily první příznaky deprese, které ho pronásledovaly v různých formách po celý život. Zmiňuje se o tom v dopise bratru Jiřímu z 9.2.1952.¹²

Milý Jirko,

omlouvám se, že jsem Ti tak dlouho nepsal, ale bylo to také tím, že jsem pořád nebyl ve své kůži. Ted' už, Jiří, беру všechno tak ležérněji. Ne – ležérněji, ale nedělám si ze všeho hlavu tak jako dříve.

Po ukončení vojenské služby se vrátil zpátky do redakce, kde psal fejetony a různé zprávy dané jeho pracovní náplní. Stále ho neopouštěla myšlenka na napsání povídky a popřípadě i knihy.

V programovém oddělení pracovala Věra Nováková, která Otu povzbuzovala, když se mu novinářina někdy nedařila. Věra byla o šest let starší, dvakrát rozvedená, se dvěma syny Janem a Petrem. Rodina i známí Otovi tuto známost rozmlouvali, ale Ota trval na svém a Věru si vzal za ženu.¹³ 16. srpna v roce 1956 se mu narodil syn Jiří. Začal tedy vychovávat tři chlapce. Jiří s ním prožil šťastné dětství. Zdědil po něm spisovatelský talent, v současné době je vydáno několik jeho knih. Stejně jako Ota Pavel trpí maniodepresivním syndromem a nyní pobývá v pečovatelském domě.

Ani po válce se židovským jménem se Popperové necítili bezpečně a proto se v roce 1956 rozhodli, že si změní jméno. Po velkých debatách zvítězilo jméno Pavel. Synové konstatovali, že se mohli přejmenovat už dávno, načež Jiří prohlásil, že lepší teď než nikdy.¹⁴

V roce 1956 Ota Pavel ukončil práci v rozhlasu a nastoupil do časopisu Stadion. V té době ale přispíval i do jiných časopisů. V roce 1957 nastoupil do čtrnáctideníku Československý voják jako tělovýchovný a sportovní redaktor. Velice si tuto práci chválil, jelikož měl daleko více času a měl i příležitost se seznámit se sportovci a

¹² PAVEL, Ota. *Z korespondence*. Sestavil a k vydání připravil ŽDÍMAL, Milan. Praha: Nakladatelství Primus, 2000, str.33

¹³ PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otu Pavla*. Praha: Agentura V.P.K., 1993, str. 11

¹⁴ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *OTA PAVEL – Osobnost dvou tváří*. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Petrklíč, 2015, str. 87

novými přáteli, mezi které patřil Vladimír Páral, Jiří Šotola, Vojtěch Mihálik, Rudolf Kalčík a Otakar Brůna. Měl možnost se vracet dřív domů a doprovázel syny Jana a Petra na hokejový trénink. Hodně se také věnoval svému malému synovi Jirkovi. Vedle rodinného štěstí ho provázela úspěšná kariéra v časopisu *Československý voják*, v té době napsal článek *Jak Ota cvrček k odznakům přišel* a druhý *S panem Úvahou na mistrech světa*. Otovi se tedy začalo plnit jeho předsevzetí a začal s velkým nasazením psát. Později napsal i několik knih, které všechny měly veliký ohlas u čtenářů. Okruh Pavlových ctitelů se neustále rozšiřoval, k čemuž přispěly gramofonové, rozhlasové, divadelně dramatické a zejména filmové realizace, jako byl celovečerní film *Smrt krásných srnců* a televizní film *Zlatí úhoři*.¹⁵ Z tohoto filmu byla uveřejněna povídka *Jak jsem potkal ryby* ve výboru Bohumila Svozila v roce 1985. Ota Pavel se v pozdější době stal takovou tvůrčí osobností, že byl založen klub Pavlových ctitelů, kteří se už desítky let scházejí v červnu a říjnu v oblasti Luhu u Branova na Berounce. Jsou to místa, která od mládí navštěvoval a celoživotně miloval, a s nimiž spojil nejednu ze svých vzpomínkových próz. Toto turisticko kulturní setkání příznivců se jmenuje pochod *Krajem Oty Pavla*.¹⁶

Každý den chlapce odvedl na trénink a pak odešel do večerní školy, kterou v roce 1960 ukončil maturitou.¹⁷ Poté chtěl jít na vysokou školu žurnalistiky, ale nedostal se tam a ani nepomohlo jeho členství v KSČ a ani fakt, že jeho články se často objevovaly v tisku. Jeho bratr Jiří žurnalistiku studoval, ale nepohodl se s komisí při psaní diplomové práce a tak školu nedokončil.

Ota Pavel stále vzpomínal, jak v dětství jezdili na Berounsko k vodě a tak začal hledat parcelu, kde by si postavili chatu. Na Berounsku nenašli nic vhodného a chatu nakonec postavili v Nesměřicích na Želivce.

V redakci se Otovi dařilo, postupem času se vypracoval a patřil mezi nejlepší redaktory v časopisu. Na různé reportáže jezdili do ciziny a v roce 1962 se naskytla příležitost jet s fotbalisty Dukla Praha do USA. Českoslovenští fotbalisté se měli v New Yorku zúčastnit Amerického poháru. Ota Pavel jako sportovní reportér

¹⁵ ŠTVRTŇOVÁ, Helena. *Předčasná úmrtí 2. Ota Pavel, Jan Procházka, Jaroslav Dietl*. Praha: The World Circle Foundation, 2001, str.32.

¹⁶ Pamětní síň a přívoz Oty Pavla. Luh pod Branovem.[online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://otapavel.cz>

¹⁷ Wikipedie – Ota Pavel. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ota_Pavel

Československého vojáka dostal úkol napsat velkou reportáž z této cesty a tím propagovat československý sport ve světě. Nasbíral spoustu materiálu pro svoje reportáže. Dále měl v úmyslu napsat knihu, ale viděl, že aby pochopil sport a sportovce vůbec, musí se sportovci žít a trénovat. Nakonec napsal později knihu Dukla mezi mrakodrapy. Už v polovině šedesátých let našel svůj slovesný způsob, jak tuto tematiku vyslovit. Z líčení sportovního výkonu a cesty k němu se stává strhující příběh.¹⁸

V roce 1963 před Vánoci dostal nabídku, aby odjel jako reportér na zimní olympiádu v Innsbrucku. S těmito reportážemi bylo velmi mnoho práce a to znamenalo velké psychické zatížení, které vedlo k celkovému nervovému zhroucení v roce 1964. Dostal tedy svůj první manický záchvat, který se projevil tím, že se pokusil zapálit selské stavení. Byl odvezen do Prahy a hospitalizován ve vojenské nemocnici ve Střešovicích. Zjistili, že trpí maniodepresivní poruchou, nyní se tato porucha označuje jako bipolární.

Bipolární afektivní porucha je vážné duševní onemocnění, které obvykle začíná v období dospívání a časně dospělosti. Lidé s bipolární poruchou zažívají v průběhu svého života opakující se období (epizody) chorobně zvýšené nálady a aktivity, které se nazývá mánie, období chorobně pokleslé nálady a výkonnosti neboli deprese a období, kdy je nálada a fungování normální. Přestože je hlavním příznakem onemocnění porucha nálady, narušeno bývá také celkové prožívání a chování. Průběh onemocnění je velmi různorodý a mezi nemocnými se může významně lišit, stejně tak se může závažnost nemoci měnit i v průběhu života konkrétního člověka. Bipolární porucha je považována za onemocnění celoživotní a obtíže se mohou vrátit i po dlouhodobém období dobrého fungování. U většiny nemocných se častěji objevují deprese než mánie.¹⁹

Otu Pavla v nemocnici navštěvovali všichni členové rodiny, přítel Arnošt, kolegové z časopisu Voják a někteří hráči z Dukly. Jakmile se uzdravil a dostal domů, začal pracovat na knize Dukla mezi mrakodrapy. Ohlas čtenářů i recenze ji řadila mezi

¹⁸ ŠTVRTŇOVÁ, Helena. *Předčasná úmrtí 2. Ota Pavel, Jan Procházka, Jaroslav Dietl*. Praha: The World Circle Foundation, 2001, str. 14, 15

¹⁹ NOVÁK, Tomáš. *Bipolární afektivní porucha - 1. část - jak se pozná, jak probíhá a čím je způsobena?* [online]. 28.12.2009 [cit. 2017-01-17]. Dostupné z <http://www.ordinace.cz/clanek/bipolarni-afektivni-porucha-cast-jak-se-pozna-jak-probiha-a-cim-je-zpusobena/>

nejúspěšnější knihu ze sportovního prostředí.

Po návratu z nemocnice byl u rodičů v Radotíně, kde pracoval na připravované knize o svém otci. Život Leo Poppera rozdělil do třech etap: první republika, okupace a po válce. V této době sbíral materiál na první díl knihy o svém otci Leo Popperovi a jelikož byl v době, kterou chtl popisovat ještě dítětem, konzultoval příběhy s otcem i matkou. Také připravoval knihu o Emilovi Zátokovi, se kterým zakoupil starou zahradu v Troji a kam Emil chodil běhat mimo svůj trénink a Ota ho pozoroval. Také se zmiňuje o Daně Zátokové, která je přesně typ ženy, co umí svého muže podpořit a nevdá jí, že se musí sama omezit.²⁰

Po návratu domů začal se syny sportovat a věnovat se věcem, které ho zajímaly. Po nějakém čase se ale opět se ukázala nemoc z přepracování a žena ho odvezla do léčebny. V léčebně pod vlivem léků a práce na zahradě se uklidnil a nabyl nové energie na psaní. Napsal zde povídky o Janu Veselém, kterou nazval „Když ti to nejede“. Do Radotína za ním přijel s celou rodinou Arnošt Lustig. Ota prozradil Arnoštovi, že znovu píše knihu a že už má i název – Plná bedna zlata. Arnošt mu navrhl, že lepší by bylo, kdyby se kniha jmenovala Plná bedna šampaňského. Ota řekl Lustigovi, že ve své knize uveřejní zmínku o Bosákové, Veselém, Zátokovi, Klozovi a dalších.²¹

V tomto období zorganizoval Ota výlet na hory a z těchto zážitků vznikla povídka, která byla uveřejněna ve sbírce Povídky ze šuplíku, které vydalo nakladatelství Sláfká Praha v roce 2004. Z této povídky bude uvedena část, ze které je patrné, že Ota Pavel má rád nejen pohled a pobyt u řek, ale i přírodu na horách.

„Hory nám nahrazují moře, povyšují nás do nebeské klenby a propůjčují nám ticho vesmíru. Je jich nejen v Čechách, ale v celém Československu dost, obepínají zemi kamenným a lesnatým kruhem, podobným prstenu. Nejsou gigantické jako Himaláj, ani obrovské Alpy a přece jsou dost vysoké k tomu, aby nám turistické srdce, signalizovalo únavu a horolezecké srdce tlouklo vzrušením. A pak mají v sobě cosi, co je rozlišuje nejen velikostí, ale také duchem.“²²

²⁰ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *OTA PAVEL – Osobnost dvou tváří*. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Petrklíč, 2015, str. 113, 114

²¹ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, str. 132

²² PAVEL, Ota. *Povídky ze šuplíku*. Praha: Nakladatelství Sláfká Praha, 2004, str. 22

V roce 1966 Ota Pavel střídavě doma pracoval, ale také se u něho střídaly pobyty v léčebnách v Bohnicích a v Sadské.

V roce 1967 byla vydána kniha Plná bedna šampaňského. V tomto roce odjeli s manželkou k moři, kde nabral síly k další práci. Také v roce 1967 byl doporučen doktoru Grofovi, který používal nové metody na léčbu Otovi nemoci. Zdálo se, že tato léčba bude mít úspěch a v tomto roce byla vydána kniha Cena vítězství, ve které se opakovaly některé povídky z Plné bedny šampaňského, a byla k tomu přidána také Dukla mezi mrakodrapy.²³

V roce 1968 měl Ota rozpracované další povídky a reportáže. V srpnu v roce 1968 spřátelené armády Varšavské smlouvy obsadily naši republiku a na nějaký čas ochromily dění u nás. V dalších letech veškeré dění v Československu bylo řízeno z Moskvy. Tyto události k Otovu zdraví jistě nepřispěli, v dalším momentu ani to, že Arnošt Lustig s rodinou emigroval. Další špatnou zprávou bylo, když Ota se dozvěděl, že umřel jeho otec Leo.²⁴

V dalším roce 1969 Ota Pavel pobýval buď doma, nebo v léčebně. V roce 1970 se vrátil na svou milovanou Berounku a kde pracoval na knize „Jak jsem potkal ryby“, která vyšla v nakladatelství Sláfka, Praha 1974.

„Díval jsem se na jarní vodu a věděl jsem, že tahle voda v Berounce, co teče tady, musela téci také nahoře, podél skryjí a pod loděmi strejdy Proška v Luhu. Řeka stejně jako voda plynula místy, kde nám bylo v životě dobře. Pozoroval jsem její proudy, její ryby, jak skákají na hladinu, mlýny na jezích a jezy na zadržovaných vodách. Mlynáře, co dosud mleli, a převozníky, co převáželi sem a tam. Řeku jsem měl rád než cokoli na světě a styděl jsem se tehdy za to.“²⁵

Při svých toulkách krajem se Ota seznámil s Jaroslavem Zykou, převozníkem na kouřimeckém přívozu. Zyka Pavlovi nabídl možnost bydlení v domečku. Ota Pavel nabídku přijal a toto místo se mu stalo útočištěm po nějaký čas, kde se mu nejlépe odpočívalo, psalo a žilo. Nabral zde síly a energii a dal se do práce. V roce 1972 mu

²³ PAVEL, Ota. *Z korespondence*. Sestavil a k vydání připravil ŽDÍMAL, Milan. Praha: Nakladatelství Primus, 2000, str. 139

²⁴ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *OTA PAVEL – Osobnost dvou tváří*. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Petrklíč, 2015, str.139

²⁵ PAVEL, Ota. *Jak jsem potkal ryby*. Praha: Nakladatelství Sláfka Praha, 1974, str. 36.

vyšel Syn celerového krále, který byl souborem povídek. Toto nadšení z úspěšné práce brzy opadlo, když se dozvěděl, že Jaroslav Zyka při převážení chatařů se utopil. Ve třech letech tedy Ota přišel o tři nejbližší, kterým se mohl svěřit a se kterými mu bylo dobře.²⁶

Na začátku roku 1973 se snažili bratři Hugo a Jiří vylákat Otu na nějaký větší výlet. Věra Pavlová píše ve své knize *Vzpomínky na Otu Pavla* o posledních dnech autorova života: „Od neděle všechny dny pracoval na posledních připravených povídkách do knížky *Jak jsem potkal ryby*. Zdálo se, jako by měl velice naspěch...“²⁷ Ota se však v té době už necítil dobře a proto ho jeho bratr Jiří odvezl do nemocnice, ze které se bohužel už nevrátil. 31. března 1973 Ota Pavel zemřel na srdeční infarkt.²⁸

3.1 Důležité milníky v životě Oty Pavla v datech

- 2. 7. 1930 – Ota Pavel se narodil v Praze jako třetí syn Hermíně a Leovi Popperovým (měl ještě starší bratry, Hugo se narodil roku 1924 a Jiří se narodil roku 1926).
- 1934 a 1935 – Ota Pavel se stěhuje a pak pobývá s celou rodinou na letním bytě v hostinci U Rozvědčíka.
- 1936 – 1938 – Celá rodina je na letním bytě u Karla Proška v Luhu pod Branovem.
- 1939 – Rodina Popperových se přestěhovala do Buštěhradu, do domku otcových rodičů.
- 1939 – 1945 – Tyto válečná léta Ota Pavel navštěvuje měšťanskou školu, také pěstuje sport v podobě fotbalu a hokeje a hraje za SK Buštěhrad.
- 1943 – Byl nařízen odchod bratrů Huga a Jiřího do Terezína.
- 1944 – Na konci tohoto roku odchází do Terezína i otec, Leo Popper.
- 1945 – Rodina Popperových se shledává po válce. Hugo, Jiří i Leo se vrací živí z koncentračních táborů.

²⁶ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, str. 47

²⁷ PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otu Pavla*. Praha: Agentura V.P.K., 1993, str. 78

²⁸ ŠTVRTŇOVÁ, Helena. *Předčasná úmrtí 2. Ota Pavel, Jan Procházka, Jaroslav Dietl*. Praha: The World Circle Foundation, 2001, str. 30

- 1945 – 1947 – Ota Pavel studuje na obchodní škole, dále se angažuje v hokeji a hraje za Spartu, stal se dokonce kapitánem hokejového týmu dorostenců.
- 1948 – 1949 – Pracuje jako hokejový trenér žáků A.C. Sparta.
- 1949 – 1951 – Dostává se do Českého rozhlasu jako redaktor na doporučení Arnošta Lustiga.²⁹
- 1951 – 1953 – Nastupuje na vojenskou prezenční službu. U Oty Pavla se zde poprvé objevují příznaky deprese.
- 1953 – 1956 – Ota Pavel pracuje jako redaktor Českého rozhlasu.
- 1956 – svatba s Věrou Novákovou a narození syna Jiřího
- 1956 – Rodina Popperových si mění jméno z Popper na české jméno Pavel.
- 1956 – Ota Pavel začíná přispívat svými články do sportovního časopisu Stadion.
- 1957 – Spisovatel se stává redaktorem časopisu Československý voják.
- 1960 – Úspěšně složí maturitní zkoušku na večerní střední škole.
- 1962 – Ota doprovází fotbalisty Dukly Praha do USA a sbírá materiál pro svou pozdější sportovní knihu Dukla mezi mrakodrapy.
- 1964 – Odjíždí na olympijské hry v Innsbrucku jako sportovní reportér. Zde se projeví naplno jeho nemoc a dostává silný záchvat maniodepresivní psychózy.
- 1966 – Bohužel po několika hospitalizacích nebylo zbylí a Ota Pavel odchází do invalidního důchodu.
- 1971 – vychází knížka vzpomínkových povídek Smrt krásných srnců, má velký ohlas u čtenářů
- 31. 3.1973 – Ota Pavel v nemocnici umírá na selhání srdce.
- 1974 – Posmrtně vychází knížka vzpomínkových povídek Jak jsem potkal ryby.³⁰

²⁹ Pamětní síň a přívoz Oty Pavla. Luh pod Branovem.[online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://otapavel.cz/?page_id=104

³⁰ Pamětní síň a přívoz Oty Pavla. Luh pod Branovem.[online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://otapavel.cz/?page_id=104

4 Dílo Oty Pavla

4.1 Inspirace k tvorbě Oty Pavla

Ota Pavel je tvůrčí osobností, která vyvolala veliký čtenářský zájem, nejen dobový, ale i dlouhodobější. V začátcích jeho práce byly zaměřeny převážně na sportovní žurnalistiku. Zájem o jeho tvorbu v poválečné éře ho řadí k nejpopulárnějším českým spisovatelům včerejška i dneška. Do povědomí čtenářské obce se zařadil i příběhy s rodinným podtextem. Vyvinul se kult autorovy tvůrčí a lidské osobnosti, který vyvrcholil v existenci unikátních turisticko-kulturních srazů Pavlových ctitelů v oblasti Luhu u Bránova na Berounce. Jsou to místa, která spisovatel od mládí navštěvoval a s nimiž spojil některé ze svých próz.³¹

Ota Pavel v době, kdy se věnoval novinářské práci, při nejrůznějších příležitostech zdůrazňoval její význam, jak z osobního hlediska, tak z hlediska společenského. Právě v době těchto literárních začátků, mu bylo velikou oporou přátelství s Arnoštem Lustigem, který mu v novinářském oboru debatami o věcech literatury a literárnímu sebeuvědomění velice pomáhal.³²

Ota Pavel přečetl velké množství autorů a má rád například Balzaca, Exupéryho, Malaparta, později beletrii odsouval stranou a četl spíše literaturu faktu. Mělo to svůj pádný důvod.³³ Ve svém vyznavačském článku z roku 1971 – Psát, to je moje práce, řekl toto:

„Prózou spíš listuji, abych věděl, o čem se píše. Jinak se z prózy už příliš neučím. Trochu se bojím, abych někoho nenapodoboval. Je mi čtyřicet let a myslím si, že jestli se do té doby někdo nenaučil psát a nemá svůj styl, že se psát už nenaučí a styl si nevytvoří. Nebude mít totiž už čas.“

Ota Pavel se během své spisovatelské činnosti inspiroval několika uměleckými obory, podobně jako spisovatel Bohumil Hrabal, se kterým se setkal několikrát osobně. Podobně jako Hrabal obdivoval Issaca Babela. Bohumil Hrabal je oproti Otovi Pavlovi

³¹ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, str. 11

³² SLÁDKOVÁ, Gabriela. *Autobiografické příběhy Oty Pavla*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filosofická fakulta. Str. 4

³³ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, str. 70

ve svých zájmech o různé obory umění poučenější a analytičtější a má vyhraněnější názor. Ota Pavel i Bohumil Hrabal jsou z rodu vypravěčů, kteří mají smysl a talent pro humorné stránky života a pro zvláštní směs tragického a komického, jímž se vyznačuje život. Naproti tomu Ota Pavel více přilnul k ruské literatuře a její vitalitě.³⁴

V dílech z 50. let se Ota Pavel přiklání k dobové politické iluzi s centrální komunistickou politikou, ale postupem času jako mnoho dalších z tohoto nadšení vystřízliví. Důkazem toho je například povídka *Běh Prahou* z roku 1968.

V povídkách z prostředí sportu v práci větší či menší měrou beletrizoval a text upravoval. Mimořádnost rodinných próz spočívá ve vyformování textu, v jakési umělecké kreaci v silném slova smyslu. Pro Otů Pavla byla samotná příprava i sama práce velmi náročná, podle svědectví „psal velmi těžce“. Obtížně formoval věty, ale i slovesnou stránku projevu a samotné téma.³⁵

Dílo Oty Pavla je neodmyslitelně svázáno s jeho životní zkušeností. Prostředí křivoklátských lesů, zejména řeka Berounka, jsou častým inspiračním zdrojem jeho povídek. Pavlův otec Leo popsáný v jeho vzpomínkových prózách jako věčný pábitel, milovník života a fanfarón, ohraničuje jasně rámec povídek svým neotřelým charakterem.³⁶ Pavlovi se vybavovaly vzpomínky na válečná léta, vedle členů rodiny a blízkých přátel je hlavní postavou autorův otec, svérázná individualita, slučující své české židovství se „snílkovstvím“ a touhou po dobrodružství a především vášnivý rybář.

Bohumil Svozil je jeden z hlavních přispěvatelů k literárněvědného odkazu Oty Pavla. Autor se domnívá, že povídky Oty Pavla obsahují „více melancholie, smutku a tragického citění“ než povídky Hrabalovy, a tento výrok je ale v protikladu s tvrzením, které vyzdvihuje tatínkovo fanfarónství.³⁷

Je zřejmé, že vznikalo velké množství sentimentálně či senzačně laděných biografických publikací, kvůli omezené dostupnosti autentických verzí spolu se sklonem vnímat Pavlovu tvorbu jako čistě autobiografickou. Tyto publikace zneužívají tragických faktů jeho života a značně devalvují Pavlův literární odkaz. Protože je kladen důraz na přehnanou autobiografičnost, zdráhá se na rodinné povídky dívat jako na literaturu v pravém slova smyslu. Pavlovský mýtus je však hluboce provázaný a proniká

³⁴ Tamtéž, str. 72, 73

³⁵ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, str.40

³⁶ SLÁDKOVÁ, Gabriela. *Autobiografické příběhy Oty Pavla*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filosofická fakulta. Str. 11

³⁷ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, str.74

literárněvědnou prací týkajících se daných próz a tedy je pravděpodobné, že se přístup k Pavlovým prózám v budoucnosti nezmění.³⁸

Dílo Oty Pavla bylo během let několikrát vydáváno. Avšak v době komunistického režimu v Československu byla vydání omezena ideologickými faktory. Jeho práce, které vyšly po jeho předčasném úmrtí, byly bohužel vydávány bez jeho kontroly.

4.2 Zpracování děl

a) literární

Dukla mezi mrakodrapy – Naše vojsko, 1964, 1. vydání

Dukla mezi mrakodrapy – Naše vojsko, 1966, paperback, 2. vydání

Cena vítězství – Naše vojsko – Máj, 1968 (*Dukla mezi mrakodrapy*, *Poslední zápas Františka Kloze*, *Když ti to nejde*, *Výstup na Eiger*, *Plná bedna šampaňského*, *Vývrtka smrti*, *Salto nazad*, *Dva bratři*, *Jak to tenkrát běžel Zátopek*)

Pohár od Pánaboha – 1. vydání, Olympia, 1971

Pohár od Pánaboha – 2. vydání, Olympia, 1978

Syn celerového krále – 1. vydání, Olympia, 1971

Syn celerového krále – 2. vydání, Olympia, 1978

Plná bedna šampaňského – 1. vydání, Naše vojsko, 1967

Plná bedna šampaňského – 2. vydání, Olympia, 1977

Pohádka o Raškovi – 1. vydání, Olympia, 1974³⁹

Pohádka o Raškovi – 2. vydání, Olympia, 1979

Velký vodní tulák – 1. vydání, Čs. spisovatel, 1980

Smrt krásných srnců a Jak jsem potkal ryby (společně)

Smrt krásných srnců – 1. vydání, Čs. spisovatel, 1972

Smrt krásných srnců – 2. vydání, Čs. spisovatel, 1973

Jak jsem potkal ryby – 1. vydání, Mladá fronta, 1974

Fialový poustevník (Smrt krásných srnců + Jak jsem potkal ryby) – Máj, 1977

Smrt krásných srncov – 1. vydání, Slovenský spisovatel, Česká knižnica, 1983

Výstup na Eiger – 1. vydání, Čs. spisovatel, 1990

³⁸ SLÁDKOVÁ, Gabriela. *Autobiografické příběhy Oty Pavla*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filosofická fakulta. Str. 32

³⁹ PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otta Pavla*. Praha: Agentura V.P.K., 1993, str. 124, 125, 126

Mám rád tu řeku – 1. vydání, Lyra Pragensis (kolibří), 1990
Tatínkova loď naděje – 1. vydání, vydavatelství bibliofilských tisků a grafiky v Praze – Bonaventura, 1990
Zlatí úhoři (výbor povídek) – 1. vydání, Čs. spisovatel, 1985
Zlatí úhoři (výbor povídek) – 2. vydání, Čs. spisovatel, 1988
Zlatí úhoři (výbor povídek) – 3. vydání, Čs. spisovatel, 1992
Knížka pro Robinsony (a taky Pátky) – Poláček, Hrabal, Pavel – Odeon, 1987
Živý nemlčí – Naše vojsko – povídka Bochníky chleba, 1. vydání
Cesty ohněm – Naše vojsko – povídka Bochníky chleba, 2. Vydání
Nástup – 30 let české prózy – Čs. spisovatel, 1975 – *Kapři pro wehrmacht*
Literární měsíčník č. 1/1990: *Velká bílá loď, Běh Prahou, Prase nebude*
A každý den ptej se devíti lidí – Melantrich, 1980, Můžou tě i zabít
Každý rok v máji – Sportovní a turistické nakladatelství Praha, 1956, *Na silnici k Vratislavi, Přiznání van Ivense*

b) audio

Zvuková kazeta: AudioStory 1991 - *Velký vodní tulák* (čte Pavel Zedníček)
Videokazeta: *Zlatí úhoři* – Televizní film, režie K. Kachyňa
LP deska Supraphon – *Jak jsem potkal ryby* – čte Jiří Sovák: koncert Moje první ryba, Jak jsme s tatínkem servírovali úhořům, Přijed', báječně si zachytáš
LP deska Supraphon – *Smrt krásných srnců* – čte Miroslav Horníček: Nejdražší ve střední Evropě, Kapři pro wehrmacht, Smrt krásných srnců, Králíci s moudrýma očima, Pumprdentlich, Malý pstruh, U Prošků po válce
LP deska Supraphon – *Sedm deka zlata* – čte Vlastimil Brodský: Sedm deka zlata, Poslední zápas Františka Kloze, Povídka o Sargasovém moři, Proč jsem se nestal světovým hráčem hokeje
LP Supraphon - „*Ač zemřeli, ještě mluví IV*“ : rozhovor Oty Pavla s redaktorkou Mouchou 16.2.1973, Československý rozhlas
Příběhy našich let – Patnáct povídek českých autorů – Odeon – 1980, Ve službách Švédska
Živý proud – česká povídka 1945 – 1985 – Československý spisovatel, 1986, Smrt krásných srnců

c) scénické

Dramatická montáž „*Když ti to nejede*“ v Čs. Rozhlase, 1971

Viola: Pořad „*Povedený tatínek a já*“ - recitace Petr Haničinec, 1978

Divadlo hudby: „*Jak jsem potkal Otu Pavla*“ - Jiří Kutina, 1979

Divadlo E.F.Buriana: „*Povedený tatínek*“ – dramatizace 1977

Viola: Pořad „*Olympijské kruhy*“ - Otovy povídky, recitace Miroslav Doležal a Alfréd Strejček, 1980

d) film

Televizní filmy: *Kladno hází*, Alfréd Jindra, *Pohár za první poločas*, *Zlatí úhoři* (režie Karel Kachyňa)

Čs. film: *Smrt krásných srnců* (režie Karel Kachyňa), *Poslední etapa*, 1961 (scénář s Fr. Kožíkem)

Absolventské filmy studentů FAMU – Vladimír Merta: *Smrt krásných srnců*, Karel Smyczek: *Kapři pro wehrmacht*⁴⁰

4.3 Rozbor díla *Smrt krásných srnců*

Z uveřejněné Pavlovy korespondence vyplývá, že *Smrt krásných srnců* byla dokončena v roce 1969 a předána k úpravám do nakladatelství Československý spisovatel. Prvotní přijetí knihy, z kterého se Ota Pavel radoval, se ukázalo jako předčasné. Následovaly početné schůzky s nakladateli a Pavel se musel vyrovnat s cenzurními škrty, které postihly šest povídek. Na nátlak cenzorů byla povídka *Běh Prahou* vyřazena celá. Byl nucen také přehodnotit některé údaje o Židech a o Lidicích. Dílo má vcelku devět povídek, avšak některé byly vyřazeny nebo částečně seškrtnuty.⁴¹

Hlavní úlohu v díle hraje Popperova rodina v období před válkou a následující léta při ní a po ní. V příbězích, které se odehrávají na Berounsku a Křivoklátsku, ale i v Buštěhradě a v Praze, sledujeme osud věčně optimisticky naladěného tatínka Lea Poppera, jemuž jsou odpouštěny i drobné zálety trpělivou maminkou Hermínou Popperovou. Karel Prošek je zde prezentován jako přemýšlivý převozník a tatínkův rádce v oblasti ryb, ale pomáhá mu i v době těžkých životních chvil, které Popperovu

⁴⁰ PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otu Pavla*. Praha: Agentura V.P.K., 1993, str. 126, 127

⁴¹ SLÁDKOVÁ, Gabriela. *Autobiografické příběhy Oty Pavla*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filosofická fakulta. Str. 30,31

rodinu provázely během války. Ota Pavel v této knize vzpomíná na bezstarostné dětství, které trávil s prutem v ruce. Čím ale člověk silným příběhem proniká hlouběji, tím víc povídky těžknou nad údělem rodiny, která byla kvůli částečnému židovství poznamenána.

Každá kniha má svého hlavního protagonistu, který má svojí vlastní identitu. Ve smrti krásných srdců je jím tatínek Oty Pavla, který je středem všech povídek a jeho životní osudy, duševní a politický vývoj jsou spojnicí knihy. Vypravěč se děje často neúčastní a přenechává to tatínkovi. Vypravěč je spíše zprostředkovatelem či pouhým pozorovatelem a jeho identita je určena rodinným vztahem k tatínkovi.⁴² Ota Pavel se inspiroval zejména svou vlastní rodinou a vzpomínkami na dětství na Berounsku.

Knihy byla poprvé vydána v roce 1971. Podle románu *Smrt krásných srdců* byl v roce 1986 natočen režisérem Karlem Kachyňou v barrandovských ateliérech stejnojmenný film. Tatínka skvěle ztvárnil Karel Heřmánek, maminku hrála Marta Vančurová a zádumčivého krále pytláků, Karla Proška, zahrál Rudolf Hrušínský starší. Film není rozdělen na jednotlivé povídky jako je to v náznaku v dalším zfilmovaném díle *Zlatí úhoři*, ale film zde má plynulou návaznost děje podle literární předlohy. Vypráví příběh tatínka Lea, co by obchodního zástupce a prodejce vysavačů a jiných elektrospotřebičů, kterému se díky jeho šarmantní osobnosti mimořádně daří. Ve volném čase si užívá života plnými doušky a to nejen u milovaného rybaření u Berounky. Osud jeho rodiny zasáhla druhá světová válka – dva syni a Leo museli odejít do koncentračního tábora. Leo se tedy vydal za Proškem na riskantní pouť pro srnčí maso, které by v těle chlapců mělo udržet potřebnou sílu.

V povídkách literárního díla je užíván vytříbený jazyk, můžeme si zde všimnout lyrických popisů přírody, které Ota Pavel zvládal bravurně. Dílo je bohaté na zajímavé metafory a je zde často používána přímá řeč. Pavlovi se nedá v tomto díle upřít jasná a dech beroucí poetika. Kniha je prodchnuta humorem tatínka Oty Pavla, a i když jsou zde popisovány těžké chvíle rodiny Popperů, je dílo v nádechu hořké komedie. Jak jsem již zmiňovala, osud a propletené cesty mají životopisný základ a čtenář se může podívat nad tím, že to všechno se dá prožít za jeden lidský život. V devíti povídkách skrze zážitky konkrétní rodiny pojednává o zásadních zvratech v českých dějinách.

⁴² SLÁDKOVÁ, Gabriela. *Autobiografické příběhy Oty Pavla*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filosofická fakulta. Str. 35

Slovesný výraz ve „Smrti krásných srdců“ je složitější, avšak zároveň line k jednoduché, často hovorově zkratkovité řeči vypravěče. Do slovní zásoby a tvaroslovné Pavlovy věty pronikají slovní hovorové prvky. Toto se ukazuje i na některých místech ve Smrti krásných srdců.⁴³

Dílo začíná povídkou „Nejdražší ve střední Evropě“.⁴⁴ Čtenář nemusí znát rodinou situaci nebo časový rámec a tak se hned na začátku dozvídá, že maminka by chtěla jet do Itálie. Zde je vidět vztah mezi maminkou a tatínkem – tatínek je zcela pohlcen svými zájmy a je mírně odtržen od reality. Za uspořené peníze se totiž rozhodne koupit od doktora Václavíka rybník v Kročehlavech. Mamince slibuje, že díky tomu zbohatnou a vydělají „majlant“ - toto slovo k tatínkovi patří, dokresluje jeho charakter. Grandiózní činy podtržené jemu vlastní naivitou někdy nedopadají dle představ. Ukáže se, že v zakoupeném rybníku plave jeden jediný kapr. Pointa pak spočívá v tom, že doktor Václavík odjede za tatínkovy peníze do Itálie. Dostatečně sebevědomý tatínek se ale doktorovi Václavíkovi pomstí a prodá mu ledničku, která „zvenku vypadá moc hezky“, ale ve skutečnosti je to jen bedna. Dojde tedy ke spravedlnosti, tatínek má poslední slovo a dosahuje se tak uspokojivé symetrie.

Povídka „Ve službách Švédska“ je nejdelší povídkou v této knize⁴⁵. Konstrukce povídky je rozdělena na dva akty. Povídka obsahuje rozsáhlé pasáže. Čtenář se zde dozví, jak tatínek Leo, si vybudoval dobrou kariéru u firmy Elektrolux, kde dosáhl v prodeji vysavačů a ledniček značné virtuozity. Na základě těchto úspěchů byl pozván ke generálnímu řediteli firmy. V kanceláři ředitele se tatínek seznámí s paní Irmou, manželkou generálního ředitele Korálka. Do této ženy se okamžitě zamiluje. Leo Popper doufal, že když bude v prodávání luxů nejlepší, zaujme paní Irmu a ta bude jeho city opětovat. Pro paní Irmu byl Leo „nuzák“ proti jejímu manželovi Korálkovi a tak jí ani nenapadlo se Popperem zabývat. Navíc pro ni velmi společensky klesnul, když při jedné ze slavností si nevzal na kuře příbor a jedl ho jen rukama. Maminka Hermína Leovi výstřelky tiše tolerovala, jednalo se o velmi trpělivou ženu.

Ve druhé části povídky se tatínek seznamuje s malířem Nechlebou a získává tak druhou šanci. Plánuje, že ho přemluví, aby paní Irmu namaloval. Panu Korálkovi se

⁴³ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, str.167

⁴⁴ PAVEL, Ota. *Jak jsem potkal ryby. Smrt krásných srdců*. Voznice: Leda, 2013, str.213

⁴⁵ Tamtéž, str.223

nápad líbil, protože v té době mít obraz od Nechleby bylo velmi vzácné. I paní Irma byla nadšená a dokonce tatínkovi tajně řekla, že pak ten obraz oslaví spolu sami dva. Mělo to ale jeden háček – samotný akademický malíř Nechleba ještě o Popperově plánu nevěděl. Bylo velmi těžké ho přemluvit k jakémukoliv obrazu a navíc maloval jen muže a jedinou ženu, kterou byl ochoten malovat, byla Lukrécie, která spáchala sebevraždu. Ota Pavel uvádí tento příběh o malíři a krásné Irmě, aby poukázal na tatínkovo fanfaronství, které se také vyznačovalo záletnictvím ke krásným ženám. Leo u nich chtěl mít úspěch a tak byl schopen udělat i nemožné. Autor tímto příběhem tatínkovi tak vtiskává specifické charakterové vlastnosti, které se v ději ještě později rozvíjejí.

Tatínek Leo čekal na vhodnou příležitost, kdy navrhne malíři, aby paní Irmu namaloval, chodil za ním velmi dlouho a pozoroval ho při práci. Nakonec se ale osmělil. V následující sekci se čtenář nejvíce dozvídá o tatínkově jinak nepopisované dobrodružné minulosti. Je zřejmé, že čas zpovídání otce při psaní knihy přinesly dost materiálu, ale dala se použít pouze jen malá část. Nechleba byl zpočátku proti, ale jeho názor se zlomil po jedné noci strávené u Berounky při úspěšném rybaření s tatínkem a navíc ho utvrdí tatínkovo umění přesvědčování jakožto obchodníka. Nechleba prohlásil, ať mu tu dámu tedy přivede, že ji namaluje.

Malování ale nakonec nedopadlo podle představ tatínka. Nechleba si paní Irmu prohlédl a došel k závěru, že „takovouhle paničku“ malovat rozhodně nebude. Ta propukla v pláč a celou cestu domů Popperovi vzlykala v náručí a cítila se nad míru uražená. Ten se cítil na jednu stranu šťasten, poněvadž konečně objímal paní Irmu. To bylo to jediné, co mezi nimi kdy proběhlo. Pak se ale paní Irma vzpamatovala a vyspílala Leovi, že za to může v podstatě on. Ještě horší to bylo s panem Korálkem. Tatínka chtěl dokonce vyhodit z práce, jediné co ho uchránilo od vyhazovu, že měl z minulého roku statut mistra světa. Ironie se vyskytuje i zde, kdy se Nechleba po letech přiznal, že by býval maminku Hermínu namaloval.

Jediné, co rodině Popperů zbylo jako vzpomínka na toto dobrodružství, byl obraz krásné Lukrécie, který dostal od Nechleby. Tatínek časem zapomněl na paní Irmu, ale k Lukrécii pořád vzhlížel a plakal, když za války opilý německý voják probodl obraz a tím Lukrécii zbavil života podruhé.

Povídka „Smrt krásných srnců“ začíná lyrickým popisem krajiny na Berounsku

v Luhu pod Bránovem.⁴⁶ V této povídce se poprvé projevuje talent Oty Pavla pro drobnokresbu epizodních postav a jeho celoživotní okouzlení lidmi, kteří žili v této společnosti. Rodina Popperova sem jezdila za panem Proškem, jenž byl místním převozníkem. Chytali s ním ryby a pekli u něj domácí chléb. Postava Karla Proška byla vykreslena pro svou obsažnost a důležitost v Pavlově vyprávění tak výrazně, že se stala málem tak nezapomenutelnou jako jeho otec Leo.

Strejda Prošek si pořídil psa Holana a chodil s ním pytláčit do jedné ze strání, kde se pásli srnci a další zvěř. Byla to zvláštní stráň, tzv. zahrada smrti, tak by se dalo říct „smrt krásných srnců“. Holana si Prošek vycvičil tak, že vzal hlavu psa do dlaní a řekl: „Holane, běž!“. Pes uposlechl, svému pánovi byl velmi oddaný. Srnce na stráni ulovil a Popperova rodina a Prošek měli masa na měsíc. Lesníci podezřívali Proška, že jim pytláčí v lese, ale nikdy mu nic nedokázali, protože se mu podařilo vždycky je nějak obelstít.

Přichází válka a obecní vyvolávač v Luhu oznamuje zřízení protektorátu Böhmen und Mähren. Hrozné důsledky tohoto sdělení jsou však vypravěčem podávány ve stejně lakonickém, bezelstném stylu, jako zbytek povídky, a mají proto nečekaný dopad. Starší bratři Jiří a Hugo měli být umístěni do koncentračního tábora. Leo potřeboval své chlapce nakrmit před odvodem do lágru a tak se vydal za Proškem na rozvrzaném kole s Davidovou hvězdou na klopě, aby sehnal srncí maso, které v těle drží dlouho energii. I Prošek se už bál, protože za pytláctví a přechovávání Žida byl trest smrti. Povedený tatínek, který je představován jako milovník života a fanfarón, se nyní stává zodpovědným otcem od rodiny a vypravěčovým vzorem.

I v těchto těžkých chvílích převozník Prošek tatínkovi pomohl. Půjčil mu svého psa Holana, aby měl větší šanci na ulovení srnce. Holan nebyl na Lea zvyklý, ale nakonec ho začal poslouchat. Když byl už tatínek na konci svých fyzických i psychických sil, zadařilo se mu – srnec se opravdu objevil. Je zde vidět motiv, jak je čin lovení srnce pro tatínka zdrcující, protože toto zvíře je po něj symbolem nevinnosti a krásy. Pro svou rodinu by ale v ten okamžik udělal vše, Leo je představován v tomto momentu jako hrdina, který se nechce dát zlomit svým pohnutým osudem.

Srnce Holan úspěšně ulovil, ale vyrušili je dva rybáři, kteří se chystali srnce odnést. S pomocí Proška je ale tatínek zavraždil. Naložil maso na kolo a cestou se velmi

⁴⁶ PAVEL, Ota. *Jak jsem potkal ryby. Smrt krásných srnců*. Voznice: Leda, 2013, str.250

bál. Naštěstí potkal hodnou paní, která mu vyprala zkrvavené oblečení a pomohla tatínkovi srnce dobře zabalit. Díky tomu, že se Jiří a Hugo nasýtí srncího masa, podařilo se jim koncentrační tábor přežít. Jiří se ale přesto vrátil z války s pouhými 40 kily.

Strejda Prošek si hlavu srnce vystavil vypreparovanou doma a o parůzcích vyprávěl, že tento lov byl napínavější než lov zvěře v Africe. Později ale trofej někdo ukradl. Povídka končí smrtí pana Proška krátce po válce. Ota Pavel si později uvědomil, že tímto úmrtím také skončilo jeho dětství.

Povídka „Kapři pro wehrmacht“ se odehrává přibližně ve stejném období jako „Smrt krásných srnců“, ale je o událostech v Buštěhradě⁴⁷. Tatínkovi za války byl zabaven jeho rybník Němci. K rybníku ale stále chodil, krmil své kapry a doufal, že skončí válka. Leo a jeho synové pracovali na kladenské šachtě, aby se uživili. Jelikož tatínek byl velkým vlastencem, za poslední peníze koupil bustu Masaryka. U Popperů byli časté kontroly od německých vojáků. Když našli bustu Masaryka, donutili tatínka jí rozbít. Tyto události následovaly po zabití Heydricha, Němci jako odplatu zničili Lidice a Ležáky. Zkáza Lidic, které jsou blízko u Buštěhradu, tatínka zlomí.

Bratři Jiří a Hugo byli povoláni do koncentračního tábora do Terezína. Později tam i tatínek musel jít. Ještě než tam šel, probudil v noci malého Otu a šli vylovit zabavený rybník. To se jim podařilo a po celém jejich domě byly kádě s rybami. Malý Ota chodil pak po kraji a vyměňoval kapry za jídlo, aby mohly s maminkou tatínkovi a bratrům posílat balíčky. Jde o zadostiučinění, rybník je prázdný, ale tatínek a bratři jsou v Terezíně a jejich osud není jistý.

Po této povídce následuje črta „Jak jsme se střetli s vlky“. Pojednává o rybaření a lovu štik, tatínek a Ota závodí s rybáři z vesnice. Ota Pavel se vrací k řece Berounce, jedná se o intermezzo mezi válečnými a poválečnými lety rodiny Popperových⁴⁸.

„Otázka hmyzu vyřešena“ se vrací k tatínkovu obchodnickému talentu a jeho historkám o prodávání různého zboží⁴⁹. Vypráví se zde o tatínkovi Leovi z doby po válce, kdy jako čerstvý člen komunistické strany byl propuštěn z firmy Elekrolux. Do svého posledního obchodnického dobrodružství se pustí s velkým nasazením. Tatínka

⁴⁷ PAVEL, Ota. *Jak jsem potkal ryby. Smrt krásných srnců*. Voznice: Leda, 2013, str.272

⁴⁸ Tamtéž, str. 283

⁴⁹ Tamtéž, str.288

osloví pan inženýr Jehlička z firmy DERSOL, která byla na mucholapky BOMBA-CHEMIK. Tatínek nezapomněl na svoje obchodní dovednosti a doufal, že díky těmto obchodům zbohatne a proslaví se. Maminka Hermína jeho úsilí ale neviděla moc nadějně, nicméně tatínka podporovala.

Leo nezhálel a díky osobnímu šarmu a určitému obchodnímu talentu se mu podařilo spoustu mucholapek prodat. Do svých obchodů zasvětil i svého syna Otu. Přišlo léto a výrobek se projevil jako nefunkční. Lea zavalily stížnosti a negativní kritika kvůli mucholapkám, které byly k ničemu. Firma zkrachovala, pan inženýr Jehlička zbytek objednaných mucholapek spálil a tatínek z firmy odešel. Leo dal Hermíně za pravdu, že takhle nezbohatne a přijal tak konec své obchodní kariéry.

Uplynulo pár let a Ota Pavel potkal pana inženýra Jehličku. Ten posmutněle pravil, že podobné mucholapky začali dělat Holanďané a že se jim mimořádně daří. Mucholapky tedy fungovaly, tatínek Leo se této zprávou už ale bohužel nedomohl.

Povídka „Prase nebude“ byla vydána již v prvním vydání knihy. Z následujících vydání byla vyřazena, jelikož bylo usouzeno, že socialistické zemědělství zde bylo kritizováno. Povídka byla znovu publikována až v roce 1991 ve třetím vydání souboru Zlatí úhoři. Krátká povídka o tom, jak tatínek přišel o rybník i o pole u Hřebče.⁵⁰ Dostal ale nabídku od družstva Vrané Rákosník krmit prasata. Povídka líčí osudy tatínka po konečném pádu jeho obchodnických snů, v socialistickém prostředí JZD. Ota Pavel líčí velkolepé plány svého otce, které měl i ve stáří. Zde se objevuje další charakterová vlastnost Lea a tím je jeho zarputilost až posedlost, která vyznívá ve výsledku až tragikomicky. Autor píše o svém otci pořád ve stejném duchu jako v ostatních povídkách – tedy o jeho sklonu očekávat od svých činů přehnané výsledky. Také je v tento moment knihy vyzdvihován tatínkův nezlomný optimismus, který se zdál nezlomný. Ať nastala jakákoli situace, Leo Popper si s ní snažil poradit po svém a dojít ve výsledku uspokojivé symetrie. I v této povídce se dal do práce s velkým odhodláním a očekáváním.

Maminka později za tatínkem přijela a pak v JZD začali oba pracovat, byla to těžká a namáhavá práce. Bylo jim ale přislíbeno prase na zabijačku a tak se oba snažili pro sebe vykrmit to nejlepší. Nakonec jim ale družstvo oznámilo že „prase nebude“. Místo zlosti se tatínek s maminkou začali smát. Navíc tatínkovi přišel od nich dopis,

⁵⁰ PAVEL, Ota. *Jak jsem potkal ryby. Smrt krásných srnců*. Voznice: Leda, 2013, str. 307

kde stálo, že bude ještě muset 530,52 Kčs za své hospodaření zaplatit. Leo později rád s tímto psaním se oháněl a smál se, zda to vstoupí do historie. Ačkoli se zde setkáváme až s nepřírozeným nadšením tatínka od začátku do konce povídky, podkres souboru je ale tragický. Hrůzy války jsou vystřídány nástrahami totality.

„Běh Prahou“ je povídka, která byla z knihy již v přípravné fázi vyřazena. Za normalizace kolovala v opisech mezi čtenáři a poprvé byla vydána až ve výboru Zlatí úhoři. Jiří Pavel na důsledky škrtnů, které měly vliv na duševní stav autora, vzpomíná: „...padl do křesla a byl úplně zdrcený, grogy...Požadovali, aby svůj rukopis takzvaně upravil. Měl vyhodit klíčovou povídku Běh Prahou, měl zlikvidovat některé údaje o židech a o Lidicích...Plakal. Druhý den jsem ho vezl znova do Bohnic.“ Kniha byla nakonec vydána v roce 1971.⁵¹

Otův tatínek Leo byl nadšen sliby komunistické strany a rozhodl se za pomoci známých a synů v Praze uspořádat běh, ve kterém by předpověděl výsledek voleb v roce 1946. Jednoznačně myslel, že vyhraje KSČ.⁵² V tomto běhu všichni tři synové představují některou ze stran, které se prezentují do těchto voleb. Ota jako sedmnáctiletý běží jako reprezentant národních socialistů. Na Václavském náměstí se celý projekt zvrtné a účastníci shromáždění národních socialistů, kteří pochopí, že by jejich reprezentant předpověděl jejich nevýhodný výsledek ve volbách, Otu zbijí.

Tatínek přestal být komunistou, protože zjistil, že i tato strana znevýhodňuje Židy a rozděluje lidi na s židovským původem a bez židovského původu. V této povídce popisuje Ota Pavel politické vystřízlivění v poválečném období.

Dílo „Smrt krásných srnců“ uzavírá povídka „Králíci s moudrýma očima“. Tatínek Leo a maminka Hermína si zakoupili domek v Radotíně.⁵³ Leo tam pěstoval šampaňské králíky a maminka se starala o krocany, slepice a prodávala vajíčka. Tímto stylem žili šťastně deset let, neměli sice peněz nazbyt, ale byl to spokojený čas v jejich životě.

Leo se staral o králíky jako o vlastní děti. Už ráno jim vždycky nasekal ostrým srpem čerstvou trávu a nechal vyrobiť obrovské luxusní kotce. Jednou mu kdosi z králíkářského spolku namluvil, že když nechá králíky tetovat, může vyhrát různé

⁵¹ SLÁDKOVÁ, Gabriela. *Autobiografické příběhy Oty Pavla*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filosofická fakulta. Str. 8

⁵² PAVEL, Ota. *Jak jsem potkal ryby. Smrt krásných srnců*. Voznice: Leda, 2013, str. 311

⁵³ Tamtéž, str. 326

soutěže chovatelství. Tatínek to provedl, nechal králíkům vytetovat čísla a vydal se s nimi na soutěž na Karlštejn. Před odjezdem nařídil mamince vyklidit spíž, protože si byl jistý svým úspěchem a nepochyboval o tom, že špajzku znovu pořádně naplní delikatesami.

Na Karlštejně králíky prozkoumali ze všech stran a sdělili Leovi, že králíkům neudělal manikúru ani pedikúru a další nesmyslné úkony. Došlo k ostré výměně názorů. Leo pak vzal králíky a vypustil je, i když se jim od něho nechtělo. V pohádkové sekvenci šel pěšky podél řeky domů do Radotína. Cestou potkal velkou starou rybu, která na něj poulila oči, zřejmě proto, že za svůj život nachytl spoustu ryb.

Když po strastiplné noci ráno dorazil do Radotína, držel se za hrud' a sotva se dobelhal k vrátkům. Tatínek má srdeční příhodu. Maminka zavolala sanitku a tatínek se vrátil ještě dát na vrátka vzkaz „Přijdu hned“, který si kdysi nechal malovat. Už ale nikdy nepřišel. Umírá tak po poslední velké výpravě poté, co srovnal účty s řekou. Tatínkův charakter se do konce knihy nezměnil – měnila se okolo něj doba a jeho příběh byl plný plánů a někdy následných proher.

4.4 Filmové zpracování díla Smrt krásných srnců

Podle díla Oty Pavla vzniklo několik filmových zpracování. Nejvíce v podvědomí diváků zůstaly dva filmy Karla Kachyni podle stejnojmenných předloh, Zlatí úhoři (televizní film, který vznikl v roce 1979) a Smrt krásných srnců. Film Smrt krásných srnců je zhruba devadesátiminutový celovečerní snímek, který byl natočen v roce 1987. Karel Kachyňa ho natočil podle scénáře, na němž také spolupracoval s Dušanem Hamšíkem. Povídky Oty Pavla zabývající se především dobou předválečnou a válečnou jsou vloženy do filmového narativu a jsou logicky poskládány v jednu dějovou linii. Scénář nevychází zcela z knihy, jsou zde nové dialogy a režisér Kachyňa také přidal mnoho vedlejších postav a scén navíc. Některé scény úplně vypustil, tím je myšlena doba poválečná. Hlavními postavami je rodina Popperových, roli tatínka Lea ztvárnil Karel Heřmánek, maminku zahrála Marta Vančurová a v roli převozníka Karla Proška exceluje Rudolf Hrušínský. Úloha Huga, Jiřího a Oty tu není tolik výrazná jako v knize, jsou zde ztvárněni jako malé děti. Povídky nejsou použity všechny, čerpá zejména z povídek jako „Ve službách Švédska“, „Nejdražší v Evropě“, „Smrt krásných

srnců“ a „Kapři pro wehrmacht“.⁵⁴

Film *Smrt krásných srnců* začíná scénou (0:45 – 1:03 min.), kdy tatínek Leo pozoruje se svými syny nedaleko Berounky srnčí stádo. „*To je nádhera, podívej ta ladnost, kam se hrabe Josephina Backerová, vidíš ty oči – úplně jak lidský, jsou krásnější než lidský...*“ V úvodní expozici filmu je tak tatínek představen jako milovník přírody ve všech jejích podobách. V tomto případě prezentované smyslně exotickou americko-francouzskou tanečnicí Josephin Backerovou, hvězdy 30. let, přirovnávající ladnost ženských křivek a ženských očí k ladnosti křivek a očí zvířete. Při spatření psa Holana, jak loví srnce, je tatínek zdrcen. Motiv nevinnosti srnců se ve filmu několikrát opakuje – autoři filmu vyzdvihují fakt, že srnec „má smutnější oči než lidské“. Na konci filmu (1:26:05 – 1:27:00) se setkáváme s paradoxem – ač je ve filmu zdůrazňována nevinnost srnců, okolnosti tehdejší válečné doby dožene Lea k zoufalému činu a to k lovení srnce. Zde můžeme vidět metaforu na válečná léta – lidé dělali věci, kterých by za normálních podmínek nebyli schopní morálně unést, ale doba a vzniklé události je k tomu nutily.

Když rodina Popperových přijede do Prahy, tatínka přijmou na zkušební dobu na měsíc do firmy Electrolux. Vše má rychlý spád, po pohovoru je Leo svědkem předávání ceny nejlepšímu reprezentantovi. Tam se poprvé setká s paní Irmou, tedy s manželkou jeho šéfa Korálka. Ta políbí reprezentanta na obě tváře a Leo si předsevzal, že příštím vítězem je on. Paní Irma se stane objektem jeho zájmu (8:11 – 9:14), který se během celého filmu objevuje v různých variantách. Leo ujišťuje spolupracovníky, že příští rok je na řadě on.

Ve firmě se tatínkovi ze začátku vůbec nedaří – jezdí po okolních vesnicích a setkává se pouze s negativními reakcemi obyvatel. Luxy a ledničky jim v jejich staveních připadají zbytečné a proto Lea většinou hrubě vyprovodí. Zde se objevuje přidaná scéna v podobě pekařky, která Lea svede a lživě slibuje, že si lux koupí. Rodina musí zastavit šperk po předcích Hermíny. V další přidané scéně Leo zachraňuje továrníka Studeného, díky němuž se mu začne dařit lépe a je doporučen manželkám továrenských známých. V tomto momentě je dobře vidět tatínkovo fanfarónství, které je také popisováno v dílech Oty Pavla. Leo se před známými značně předvádí a dává

⁵⁴ SLÁDKOVÁ, Gabriela. *Autobiografické příběhy Oty Pavla*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filosofická fakulta. Str. 41

průchod svému obchodnímu talentu.

Tatínek pak doma vykládá bankovky na stůl a je cítit slavnostní nálada. Jeho synové se začnou učit boxovat u boxera Hejtmánka. Tato postava se v knihách Oty Pavla nevyskytuje, přidali ji sem scénáristé filmu. Tatínek oznamuje mamince, že koupí rybník a „vydělá na tom majlant“ – tato fráze je převzata z povídek Oty Pavla a charakterizuje tak tatínkovo snílkovské chování, ostatně toto sousloví se ve filmu objevuje několikrát. V dialozích jsou narážky na Hitlera, aby se naznačila doba dění filmu.

Tatínek následně kupuje rybník a organizuje jeho výlov, na který se všechny hlavní postavy přijdou podívat. Leo je podveden, vyloví jen jednoho kapra. Jeho šéf, pan Korálek pak suše konstatuje, že tatínka jednou ty ryby zahubí. I přesto, že nemají už žádné peníze, Leo si kupuje na dluh od ředitele auto. Ve filmu můžeme pozorovat lehkou roztržitost dějových linek, které se pak průběhem snímku zacelí.

Přidaná sekvence je o dobrodružstvích Lea a boxera Hejtmánka o tom, jak prodávají vysavače vdaným ženám bohatých mužů. Intimně nasvícené prostředí dává scénám nádech lehčích mravů. Tato aktivita není bez důsledku, když se vrací rozezlený manžel. Je armádním důstojníkem, a když Leo s Hejtmánkem od milenek utíkají, střílí za nimi do vzduchu. Ve filmu na rozdíl od knihy je kladen větší důraz na tatínkovo záletnictví a ubírá mu to na sympatiích. Ve filmu je přidáno několik scén včetně této, kdy Leo je popisován jako věčný milovník krásných žen. Maminka mu jeho zálety tiše toleruje stejně jako v knize, ale je nespokojená, že jeho výkon ve firmě Electrolux je spíše kvůli paní Irmě než kvůli spokojenosti ve vlastní rodině. Tatínek se nakonec opravdu mistrem republiky v prodávání luxů stane a cenu přebírá od paní Irmy. Pak s ní tančí a slibují si, že se intimně sblíží.

Děj se pak ocitne uprostřed pražského veletrhu, kdy Leo prezentuje vysavače a jejich sílu demonstruje na vysávání oblečení z hostesek, které se pak ocitnou jen ve spodním prádle. V knize nic takového není a v této části filmu není atmosféra zrovna nakloněná k respektu k ženám. Objevuje se zde jedna z dalších hlavních postav a to malíř Nejezchleb, který vyzve tatínka, aby se za ním stavil na akademii v ateliéru, kvůli prodeji ledniček. Popper se za malířem vydá a je fascinován krásnými obrazy. Když se Korálek dozví, že tento slavný portrétista je přítelem Lea, přemlouvá ho, aby zařídil namalování jeho ženy Irmy.

Navazuje dějová linka ze začátku filmu – tatínek se setkává s právníkem Jakubičkem, který mu prodal rybník s jedním kaprem. Tato část filmu je humorná – Leo se podvodníkovi pomstí tím, že mu prodá velice draze ledničku s mramorovou deskou. Háček je ale v tom, že lednička nemá vnitřek. Rozčilený Jakubiček volá tatínkovi a jeho kolegové se upřímně baví. Leo svůj čin odůvodňuje tím, že právník mu také prodal rybník, který vypadal dobře z venku, ale uvnitř nic nebylo. Na popud paní Irmy Leo zve malíře Nejezchleba k sobě na Berounsko a hostí ho. Zde je vidět v záběrech poetika Berounska a lyričnost přírody, které ve svých knihách Ota Pavel mnohokrát popisoval. S malířem potom loví ryby, a když je akademik obohacený o tento nevšední zážitek, svolí, že se na paní Irmu podívá. Nakonec to ale nedopadne podle jejich představ a Nejezchleba je vyprovodí se slovy, že „takovou paničku malovat nebude.“ V tomto momentě můžeme pozorovat další odlišnost filmu od knihy – v knize tímto fiaskem tatínkovo snažení končí, ale ve filmu Leo řídí (v knize neumí řídit) a odveze si paní Irmu do maringotky svého přítele Hejtmánka, kde ji svede.

Nastává druhá světová válka a místní obecní vyvolávač seznamuje lidi v Luhu s novou nepřijemnou skutečností – je ustanoven protektorát Čechy a Morava. Tatínek je z rasových důvodů vyhozen z práce a jsou nuceni se z Prahy odstěhovat. Leovi je zabaven rybník Němci, v němž stihl před válkou vypěstovat kapry. Tatínek ale sveřepě k rybníku chodí a rozhodne se vysekat díry do ledu a kapry začne lovit. Vezme s sebou nejmladšího Otu, který má strach, že je Němci zabijí. Objeví se zde maminka Hermína a přemlouvá tatínka, aby přestal. Ten jí ale hrubě odstrčí a vyčte jí, že má strach jako všichni ostatní. Nakonec tatínkovi pomůže a mají v domě kádě s kapry, které pak roznášejí po kraji. Tento okamžik je v knize posunut až po transportu Huga a Jiřího – potřebují kapry z důvodu zajištění rodiny, proto se tato scéna z pohledu návaznosti zdá poněkud nelogická. Další scénou jsou zobrazeny těžké chvíle rodiny, kdy přijde gestapo a všechno v domě prohledá a nechá za sebou spoušť. Je zde použit motiv z knihy, kdy Němec bodá do nalezené Lukrécie a zanechává rodinu v beznaději.

Tatínek odjíždí s obrazem Lukrécie do Prahy, aby ho prodal bývalým kolegům z Electroluxu. Je zdrcen, protože jeho synům přišel příkaz k transportu do Terezína. Snaží se proto sehnat nějaké peníze, aby své syny před deportací nasytil. Potkává paní Irmu a nakonec jí obraz daruje. Zklamaná maminka balí synům kufry a tatínek se rozhodne vydat pro ryby, aby nakrmil Huga a Jiřího. Za pomoci Proška rybaří, ale

nedaří se mu to. Také se dozvídá o atentátu na Heydricha a vypálení Lidic a je z toho naprosto zdrcen. Přemlouvá Proška, aby mu půjčil vlčáka Holana, protože se chce odhodlat k zoufalému činu. Leo chce ulovit milované srnce, které při rybaření vídal. Prošek nakonec svolí, ale Holan nechce jít. Tatínek je už v psychické tísní, ale nakonec Holan se nechá přemluvit a podaří se mu srnce ulovit. Po dalších nesnadných příhodách se Leovi podaří maso dovézt domů. Na rodině je vidět radost a to je ale také naposled, když jejich osudy zpřetrhá válka. V závěru na konci filmu je vidět, jak dva synové odcházejí do transportu a rodina je vyprovází, přičemž tatínek s Otou je pozorují dalekohledem, než zmizí ze scény.

Film Karla Kachyni je inspirován povídkami Oty Pavla, ale nedrží se předlohy doslova. Například postava Karla Proška není zcela rozvedena – nevede tady žádné dlouhé dialogy a dáváme si ho do spojitosti jen s převozníkem. Role tatínka je tu možná až nadsazena a jeho velikášství je zde zdůrazněno až přes hranici. Nicméně film poměrně dobře zachytil atmosféru předválečných a válečných let a diváka uchvátí lehkost, s kterou je dramatický příběh líčen. Ve filmu je mnoho scén z okolí Berounska a tak divákovi je dobře nastíněno prostředí Oty Pavla. Navzdory některým rozdílům mezi knihou a filmem, je filmové zpracování pevně režijně a scénářisticky uchopeno a poskytne tak zajímavý pohled na Pavlovo dílo i lidem, kteří knihy nečetli.⁵⁵

4.5 Rozbor díla Jak šel táta Afrikou

Toto dílo je rozděleno na tři části: O rybách a řece, O sportu a O lidech a zemi. Obsahuje celkem třicet šest dílčích povídek. Ota Pavel ve svých příbězích zachycuje částečně autobiografickou zkušenost, jedná se ale spíše o vzpomínkovou prózu se zbeletrizovanými fakty. Píše o přírodě a rybaření, dále také o sportovcích, kteří překonávali sami sebe. Některé povídky popisují místní obyvatele v krajích, které v mládí navštívil, je zde vidět nejen vztah k přírodě a jeho lidem na Berounsku a Křivoklátsku, ale rozepisuje se o Vysokých a Nízkých Tatrách, Krkonoších nebo Beskydech. K těmto povídkám se inspiroval svým vztahem ke sportu a přírodě.

Od dětství Otův otec, Leo Popper vedl své syny ke sportu, což Ota Pavel v této knize zdůrazňuje. Jedná se především o hokej a fotbal, některé povídky jsou o

⁵⁵ SLÁDKOVÁ, Gabriela. *Autobiografické příběhy Oty Pavla*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filosofická fakulta. Str. 44, 45

horolezectví, o rybaření a o cyklistice. Do tohoto literárního souboru je také vložena povídka Běh Prahou, která byla původně ve Smrti krásných srdců a za dob komunistické totality byla vyřazena a cenzurována. I některé další povídky se opakují z dřívějších děl, jako například Černá štika z prózy Jak jsem potkal ryby. Dílo Jak šel táta Afrikou shrnuje témata, kterým se autor věnoval nejvíce – tedy rodině, přírodě a sportu. Povídky jsou systematicky rozděleny podle toho, čím se zabývají a čtenáři si mohou vybrat dílčí části, které je zajímají. Ota Pavel zde také vzpomíná na svého povedeného tatínka v povídce „Jak šel táta Afrikou“ podle níž nese název celá kniha.

Na začátku knihy je uveden citát Oty Pavla, který popisuje jeho vztah ke spisovatelskému umění a ukazuje také jeho přístup k životu:

„Když chcete psát povídky, tak Vám musí být nejméně čtyřicet. Do té doby musíte pořádně žít a dívat se kolem sebe. Mít rád i nenávidět. Zažít všechno. - No, a pak je to už snadné, chce to jen sednout a psát!“⁵⁶

Z druhé části O sportu je vybrána povídka „Proč jsem se nestal světovým hráčem“.⁵⁷ Malý Ota přemýšlel o dráze profesionálního hráče hokeje a tak mu tatínek pořídil boty s bruslí, aby mohl jezdit alespoň po rybníce. Po válce se odstěhovali do Prahy a Ota se dal na fotbal. Příliš mu to ale nešlo a tak toho nechal. Nastoupil pak do hokejového oddílu dorostu Sparty. Tatínek mu sehnal originál kanadské brusle a byl zvolen kapitánem. V povídce se Ota Pavel zabývá prohraným zápasem s Vraným nad Vltavou. Sparta potřebovala peníze na hokejky a tak proto zápas Ota dojednal. Polovina mužstva Sparty ale nedorazila a zápas prohráli o 20 gólu. Když se Ota rozmýšlel, zda se stane profesionálním hráčem, rozhodl to fakt, že vybrali někoho jiného a také to, že mu při dalším zápase rozrazil hlavu puk.

Povídka „Jak šel táta Afrikou“ vypráví o tatínkovi Oty Pavla a o jeho cestách a dobrodružstvích v mládí. Ze začátku příběhu se dozvídáme, jak Leo Popper malému Otovi říká, co v Africe dělal.

⁵⁶ PAVEL, Ota. Jak šel táta Afrikou. Praha: Agentura V.P.K., 1994, str.6

⁵⁷ Tamtéž, str. 62

„Když jsem byl malý, tatínek mi vyprávěl, jak lovil v Africe lvy: „Nejdřív jsem lva střelil. Prásk. Pak jsem ho chytil za ocas, roztočil a bouchnul s ním.“ Plály mu tváře a pojednou zmlk, na něco myslel. Já mu věřil, v Africe léta byl, měli jsme doma ve vyřezávané skříňce schovaný dopis (můj tatínek napsal za celý život tři dopisy se zpáteční adresou: Legioner Leo Popper, Regiment March Legion, Etrangère, Anouceur, Maroc). Tahle obálka voněla pro mě dálkami, jako vonělo koření v babiččině spíži, měla na sobě šedé známky s nádhernými bílými domy, jaké v Buštěhradě, kde se tatínek narodil, nikdy nestály. Až později jsme se dozvěděli, jak to v Africe ve skutečnosti bylo.“⁵⁸

V tomto odstavci je zde vidět tatínkův sklon k přehánění a k velikášskému chování. Malý naivní Ota svému otci věřil historiky o lvech, ale jak je řečeno, dobrodružství v Africe mělo poněkud jiný rozměr. Dobrodružství Lea Poppera začíná v Německu, kde vystřídal několik povolání, až nakonec začal přemýšlet o vstupu do cizinecké legie. Viděl v tom jedinečnou příležitost, jak zažít něco nového a přijít k výdělku. Svému otci poslal krátký lakonický lístek, že odjíždí do Afriky lovit lvy.

V legiích narazil na lidi z různých společenských vrstev – utečenci, důstojníci, zkrachovalí němečtí šlechtici, vrahové nebo dobrodruzi. Leo se přidává k místnímu orchestru i přesto, že neumí na nic hrát. Hraje na saxofon a doufá, že se na něj brzo naučí. Brzy se na jeho neznalost ale přijde. V legiích se tatínkovi sloužilo těžce, sužovalo jej velké horko a těžké služby, nebezpečí a smrt byly na každém kroku. Okolo Lea umírají jeho přátelé v boji nebo na nemoci. Jeden z umírajících druhů mu radí, aby se dostal pryč, protože jinak ho zabijí. Služby se stávají čím dál tím víc nesnesitelné a proto se tatínek rozhodne z legie utéct. Je mu ale jasné, že sám by nepřežil a hledá tedy partnera.

„Do skladu k němu chodí mohutný jugoslávský námořní důstojník, zrzek Zuban. Musel utéci z lodi, také v legiích už dostal trest. V Africe bude ještě dlouhých dvanáct let. Zkusí to na Zubana. „Nejraději bych odtud utek.“ „Tak půjdem ve dvou.“ Vědí, že mají mizivou šanci, z legií uteče jeden z tisíců. Tím pečlivěji dělají plány. Musí se dostat z francouzského Maroka do španělského, kde je nebudou stíhat a kde Arabové nevědí,

⁵⁸ PAVEL, Ota. Jak šel táta Afrikou. Praha: Agentura V.P.K., 1994, str.161

*že za dopadené legionáře se vyplácejí odměny.*⁵⁹

Děj v povídce graduje a je čím dál tím víc napínavější. Leo se Zubanem s nasazením života utíkají z legií. Podaří se jim to a úspěšně míjí své velící důstojníky i divoké Araby. Cesta je ale plná nebezpečí – tatínek začíná blouznit z horka, voda jim dojde a vzdálenost se zdá nekonečná. Zuban dokonce chce Lea zastřelit, aby ho ušetřil trápení. Nakonec najdou vodu a obrací se vše k lepšímu. Pak ale ztratí směr a nejdou do Tangeru, ale mezi divoké arabské kmeny. Ztratí kompas a Zuban s Leem se začali hádat, kdo za co může.

*„Zuban se zachmuřil jako červ, sedl si na kopeček, pozoroval ten zápas a pak řekl: „Jsme vlastně jako ty hyeny. Nakonec zabijem jeden druhého. Měli bychom zahodit do pouště revolvery.“ To bylo naposled, kdy na sebe promluvili. Neměli si už co říci, nemohli se dělit o vodu, o jídlo, ani o naději. Nevěděli, kolik dnů jdou.*⁶⁰

Šli v poušti dál několik dní, až je přepadli divocí Arabové. Obklíčili Zubana a Lea a donutili je sundat si batohy a šaty. Vůdce Arabů zajatce donutil svléknout se do naha a když zjistil, že Zuban není obřezaný, jedním mávnutím mu usekl hlavu. Tatínek byl obřezaný, jako všichni Semité, a tak ho považovali za Araba. Předstíral, že je němý, protože kdyby zjistili, že neumí ani slovo arabsky, jeho osud by byl stejný jako Zubanův. Vzali ho do arabské vesnice, z které tatínka stejně vyhnali. Na to čekal a vydal se ke Středozemnímu moři a pak až do Československa do rodného Buštěhradu, kam se i přes další peripetie nakonec dostal. V posledním odstavci povídky autor vyzdvihuje své vlastenectví a lásku k rodné zemi.

„A z Prahy do Buštěhradu už šel pěšky, pouhých třicet kilometrů. Co mu chybělo? Za každým rohem potůček nebo studánka. Tak došel až do rodného Buštěhradu. A pod buštěhradským zámekem u rybníka stála dosud rodná chalupa. A v ní buštěhradské pivo a české buchty s mákem a tvarohem, A ve studni čistá studená voda, jakou nenašel nikde v Africe. A co hlavního – v létě tu pršelo a v zimě padal bílý sníh.

⁵⁹ Tamtéž, str.167

⁶⁰ PAVEL, Ota. *Jak šel táta Afrikou*. Praha: Agentura V.P.K., 1994, str. 173

*Byl bílý jako mléko, anebo peřiny, které mu ten večer načechrala babička Malvína, aby se mu sladce spalo v té české zemi.*⁶¹

4.6 Rozbor díla Jak jsem potkal ryby

Nosným pilířem Pavlovy tvorby jsou hlavně povídky s nádechem autobiografických rysů, inspiruje se ze vzpomínek, které sám prožil. Jak již bylo několikrát zmíněno, Ota Pavel vzpomíná zejména na dobu dětství strávenou v údolí Berounky a v povídkách hraje nezaměnitelnou roli jeho otec Leo. V díle Jak jsem potkal ryby se objevuje vypravěčská lehkost, jsou zde humorné situace, ale i stesk a strasti v nevlídných chvílích. Spisovatel plný moudrosti a laskavosti nahlíží na svět, a to i v jeho těžkých okamžicích.

Ota Pavel je básníkem faktů, prozaickými texty vyjadřuje metaforické a básnické obraty. Dílo se dělí na tři části, a to na Dětství, Odvážný mladý muž a Návraty. V těchto částech je popisován život Oty Pavla a jeho rodiny – tedy od dětství bratrů Popperových až po jejich dospělost. Celkově obsahuje dvacet tři povídek včetně Epilogu.

Povídkový soubor Jak jsem potkal ryby je svojí strukturou volnější a jeho spojovacím znakem je protagonistův citový vztah k rybám a řece. I zde však vidíme promyšlenou koncepci. Autor využívá opakujících se témat a motivů, i když jsou i jednotlivé povídky srozumitelné samostatně, v některých případech dochází k rozšíření významu (či vzniku jiného dílčího narativu) při přihlédnutí k širšímu kontextu sbírky.⁶²

Dílo Jak jsem potkal ryby vznikalo v době, kdy naplno propukla jeho duševní nemoc a pronásledovaly ho těžké deprese. Poté bylo posmrtně vydáno v roce 1974. V těchto chvílích, kdy ho sužovaly pocity marnosti, nacházel útěchu ve vzpomínkách na dětství a na rodinu Popperů. V Epilogu tohoto díla vysvětluje, co se stalo v Innsbrucku a popisuje svůj přístup k nemoci a zároveň také ke své tvorbě:

„Zbláznil jsem se na zimní olympiádě v Innsbrucku. Zatáhl se mi mozek, jako kdyby přišla mlha z Alp. Potkal jsem tam jednoho pána a pro mě to byl čert se vším

⁶¹ Tamtéž, str. 177

⁶² SLÁDKOVÁ, Gabriela. *Autobiografické příběhy Oty Pavla*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filosofická fakulta. Str. 36

*všudy, měl kopyta, chlupy a rohy a staleté vykotlané zuby. Šel jsem pak zapálit do hor nad Insbruck selské stavení.*⁶³ (...)

*(...) Chtěl jsem se stokrát zabít, když už jsem nemohl dál, ale nikdy jsem to neudělal. Snad jsem v podvědomí toužil ještě jedinkrát políbit na rty řeku a chytat stříbrné ryby. To rybařina mě naučila trpělivosti a vzpomínky mi pomáhaly žít.*⁶⁴

Otu Pavla polovinu života provázela bipolární porucha a právě zde v Epilogu uvádí, co ho přimělo vždy se vrátit k životu – pomáhaly mu vzpomínky a rybařina ho naučila být trpělivým. V Epilogu popisuje svou nesnadnou cestu při hospitalizacích v nemocnicích a přitom vzpomíná na dobrodružství spojené s rybami. Motivace k napsání *Jak jsem potkal ryby* byla také z části nalezení vnitřního klidu a v další řadě chtěl Ota Pavel seznámit čtenáře s poezií přírody Berounska a Křivoklátska.

Knihy *Jak jsem potkal ryby* vznikala ve stejné době jako dílo *Smrt krásných srnců*. Jedná se o dva vzpomínkové soubory – *Smrt krásných srnců* vypráví o rodině Oty Pavla a zejména o jeho tatínkovi a *Jak jsem potkal ryby* je knihou hlavně o rybářích a rybaření, dává čtenáři nahlédnout do vzpomínek Oty Pavla, co všechno zažil na rybách. Povídky v tomto díle jsou lyričtěji podané a více stylizované – ať už od humornější polohy počínaje nebo k pohádkové stylizaci konče, která se objevuje v části *Dětství*.

Hlavními postavami jsou opět z rodiny Popperových, tedy tatínek Leo, maminka Hermína a bratři Jiří, Hugo a Ota. Nezastupitelnou roli zde zastává Karel Prošek, král pytláků a převozník, s kterým se rodina Popperových spřátelila. Vystupují zde také epizodní role, které jsou popisovány pár větami nebo někdy dokonce jen pár slovy, ale mají v díle své logické odůvodnění. Stejně jako ve *Smrti krásných srnců* jsou postavy literárním výtvozem s autobiografickými prvky, nelze je ale úplně ztotožnit s reálnými postavami.

V první povídce „Koncert“ se setkáváme s postavami z první knihy *Smrt krásných srnců*. Dozvídáme se více podrobností o strejdovi Proškovi a jeho přátelství s tatínkem a popisuje se zde mistrnost způsobu lovu ryb, kterou uměl jen Prošek. Ota

⁶³ PAVEL, Ota. *Jak jsem potkal ryby. Smrt krásných srnců*. Voznice: Leda, 2013, str. 204

⁶⁴ Tamtéž, str. 207

Pavel převozníka Proška popisuje následovně:

„Ten učil chytat nejen bratry Huga, Jirku a mě, ale také našeho povedeného tatínka. Strejda Prošek se v Berounce asi narodil jako vodníci a do Luhu přišel s velkou vodou. Měl krásný knír jako dragouni a zvučný hlas a taky pěknou postavu. Dovedl všechno na světě. Orat a sít, dojit krávy, vařit uhlířinu, najít hříby a křemenáče v době, kdy nerostly, převážet za velké vody, plést košíky, ulovit srnce, zachránit lidi i promrzlou zvěř, dát hlupákům přes hubu, uměl se smát.“⁶⁵

Další výraznou povídkou v sekci Děťství je „Moje první ryba“, která je také uvedena spolu s některými dalšími jinými povídkami z díla Jak jsem potkal ryby v povídkovém souboru Zlatí úhoři. V této povídce se vypravěč stane tedy poprvé rybářem za doprovodu svého učitele, strejdy Proška. Můžeme zde zaregistrovat dokonalé popisy ryb a okolní přírody. Scéna je přesvědčivě vylíčena ve filmu Zlatí úhoři, kdy malý Ota chytne svou první rybu a strejda Prošek ji přibije na vrata, aby jí každý viděl a věděl, že v Luhu se zrodil nový rybář.

Povídka „Černá štika“ je sice krátká, ale výstižná, zachycuje počátky rybaření bratrů Popperových. Zmíněná pohádkovost je zde v nádechu spolu s lyričností popisu prostředí. Pohádkové prvky lze chápat jako sepětí s rodnou krajinou, která je spojená se vzpomínkovými prozaickými texty objevující se hojně v Pavlově tvorbě.

„Na ostrůvku rostly dlouhé čarokrásné zelené řasy, které se podobaly rozpleteným vlasům říčního vodníka Oskara. Ty vlasy mu vlály po proudu, jako by ležel utopený v žlutém písku. Občas na řasách rostly kvítky, nevím už, jakou měly barvu, snad růžovobílou jako u nevěsty.“⁶⁶

Starší bratři s malým šestiletým Otou se snaží chytit první velkou rybu, černou štikou, která je parafrází na těžkosti jejich života, které je čekaly. Nakonec jim unikne a autor se v závěru zamýšlí nad osudem životní ryby, která se dá chápat také jako metaforické přirovnání.

⁶⁵ PAVEL, Ota. *Jak jsem potkal ryby. Smrt krásných srnců*. Voznice: Leda, 2013, str. 11

⁶⁶ PAVEL, Ota. *Jak jsem potkal ryby. Smrt krásných srnců*. Voznice: Leda, 2013, str. 15

„Chytí někdo z nás v životě skutečně velkou rybu? Možná, že nám to nebude dopřáno, protože jsme tenkrát nebyli stateční.“⁶⁷

Z bezstarostného dětství u Berounky pak kniha přechází do let před válkou a do let válečných. Povídka „Bílé hříby“ zobrazuje silnou lidovou slovesnost, kdy Ota nachází mnoho hub a maminka podle pověry se obává, že když je hodně hub, tak že bude válka. Předtucha se opravdu vyplnila. Sepětí člověka s domovským prostředím a rodovou tradicí, jeho zakotvení v životním řádu, se projevuje častými odkazy na lidovou slovesnost, které pomáhají obestřít příběhy poetickou atmosférou.⁶⁸ Sekci „Dětství“ uzavírají válečné povídky „Můžou tě i zabít“ a „Dlouhá míle“.

Část „Odvážný mladý muž“ je nejvíce roztržštěnou. Zatímco vzpomínky na dětství se dali dobře zařadit historicky a jsou nejvýraznější, vzpomínky na mládí, kdy autor byl asi nejvíc tvůrčí a nejaktivnější, se hůře uchopují a zobrazují. Je zde ale stále vidět nadšení v popisování přírody a lidských osudech. Ota Pavel se zde zabývá chytáním ryb na Berounsku, ale i v zahraničí v jeho rané dospělosti. I přes značnou roztržštěnost této sekce má v knize tato část své odůvodnění, logicky totiž navazuje na část „Návraty“ - bez prostřední části by totiž nemělo dílo jasnou strukturu a nebylo by správně chronologicky zcelené.⁶⁹

Sekce „Návraty“ značí návraty k rodičům a návraty k řece Berounce. Povídka „Pumperdentlich“ vypráví o tatínkovi a jeho životní rybě, kterou chce chytit. Zkomoleným nebo dokonce vymyšleným slovem pumperdentlich tatínek označuje rybu, když jí chce popsat. Pak se od vypravěče dozvídáme, že význam slova se používá, když je to dobré, ale přitom to za mnoho nestojí.

„U Hartmanů bylo plno a nálada výborná. Tatínek si kupoval cigarety a před hostinským utrousil mezi řeči: „Tak jsem dostal sumce. “Kolik?“ Tatínek tuhle otázku samozřejmě očekával. Proto oznámil to co doma: „Je pumperdentlich.“ A představil si

⁶⁷ Tamtéž, str. 16

⁶⁸ SLÁDKOVÁ, Gabriela. *Autobiografické příběhy Oty Pavla*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filosofická fakulta. Str. 21

⁶⁹ SLÁDKOVÁ, Gabriela. *Autobiografické příběhy Oty Pavla*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filosofická fakulta. Str. 24

dámu v plesových šatech, jak si na chodníku očišťuje papírem kramflíčky bot. Jenže hostinský neměl pro nějaká zajímavá slova a představy smysl. Znovu se netrpělivě zeptal: „Kolik má ten sumec?“ Tatínek vyhrkl: „Dvacet.“ To nebylo málo, ale ani moc, bylo to tak akorát, aby vzbudil úctu.“⁷⁰

Další povídky jsou laděny do humornější polohy a vypráví o cestách bratrů Popperových na rybářské výpravy. V povídce „Zlatí úhoři“ Ota Pavel opět vzpomíná na svého tatínka, který touží po zlatých úhořích, tedy vyuzených úhořích. Spisovatel se vydává na cestu k Berounce a na popud Proška nakonec jedenáct úhořů nachytá. Úspěch ale nemá moc dlouhého trvání, protože starý řezník ryby přesolí a tak se stanou nepoživatelnými. Autor zde vysvětluje, že jediná ryba, která je užitečná, je ta spotřebovaná – vidí tedy v jejich smrti zbytečnost a tak je alespoň pohřbí. Tatínek pak zve Otu na osamělé úhoří hody do Radotína, protože mu nechce být nic dlužen. Povídka končí smrtí tatínka, kdy jeho popel je rozprášen do milované Berounky.

„Přál jsem si, aby ho řeka zanesla do krásných a teplých moří, aby mu nikdy nebyla zima, tak jako je někdy zima lidem na této planetě, která se točí jak barevný kolotoč pořád dokola.“⁷¹

Knih končí již zmíněným Epilogem, kde Ota Pavel popisuje okolnosti ke vzniku díla. Část povídek se také objevuje ve výboru povídek Zlatí úhoři, ale jsou jinak chronologicky seřazené. Některé povídky také jsou zfilmované ve stejnojmenném filmu, který vznikl v roce 1979. Dílo Jak jsem potkal ryby se zařazuje mezi vzpomínkové prozaické texty a uceluje tak náhled na život rodiny Popperových. Na rozdíl od díla Smrt krásných srnců se tolik nezabývá lety válečnými, ale spíše se soustřeďuje na šťastnější období jejich života, které bylo spojeno s chytáním ryb. Ač se jedná o témata vesměs rodinná, která jsou humorně podaná, lze zde nalézt také dramatickost vyprávění a poutavost pro čtenáře.

⁷⁰ PAVEL, Ota. *Jak jsem potkal ryby. Smrt krásných srnců*. Voznice: Leda, 2013, str. 140

⁷¹ Tamtéž, str. 203

5.1 Korespondence Oty Pavla

Nejen tvorba Oty Pavla ho charakterizuje jako člověka citlivého a vnímavého, ale velký obraz spisovatelovy osobnosti lze získat i z jeho dopisů rodině, hlavně jeho bratrům Jiřímu Pavlovi a Hugovi Pavlovi, kterého často ve svých dopisech nazývá „Bufákem“. Dopisy přátelům se budou týkat hlavně korespondence s Arnoštem Lustigem, který byl Otu Pavlovi po celý život přítelem a dobrým rádcem, co se dotýkalo literatury.

Dopisy jsou z knihy Ota Pavel – Z korespondence, sestavil a k vydání připravil Milan Ždímal, dopisy Arnoštu Lustigovi jsou z knihy Okamžiky – Arnošt Lustig vzpomíná na Otu Pavla, tuto knihu také sám Arnošt Lustig napsal. Dopisy byly vybrány z osobních archivů bratrů Huga a Jiřího a byly jimi autorizovány. Tyto dopisy, které jsou uvedeny v následující kapitole, lépe osvětlují souvislosti v životě Oty Pavla. Poukazují také na to, jaké měl vztahy s rodinou a přáteli. Dopisy také dokazují, že i přes problémy, které provázely jeho nemoc, se vždy přiměl k tomu, aby pracoval na dalším díle.

První dopis z roku 1951 bratru Jiřímu, str. 32. Ota Pavel píše o překážkách, které ho čekaly. Vyjadřuje se s mladickým elánem, ale bohužel netušil, co ho všechno v životě potká.

Milý Jirko,

za několik minut zalepím dopis, takže naši nebudou číst, co Ti piši. Chtěl bych Ti říci jen několik vět.

Jirko! Vím velmi dobře, za čím jdu. Radíte mně, pomáháte. Ale věř tomu, že všechno záleží jen na mně samém. V životě se dostaneš přes mnohé překážky. Ty sám jsi z těch, kteří je překonávají a jdou dál. Věř, že jsem na to hrdý. Já sám před nimi také stávám. Prozatím jsem je překonával. Lezl jsem přes ně někdy rychleji, jindy pomaleji. Jirko, já se sám nejlépe znám. Bud' zjistím, že jsem slaboch a že nejsem schopen jít dál anebo dál půjdu. V případě, že zůstanu stát, že neporostu, nechci viset dělnické třídě na krku a být příživníkem. Zařadím se mezi ni.

Ota⁷²

⁷² ŽDÍMAL, Milan. *Ota Pavel. Z korespondence*. Praha: Primus, 2000, str. 32.

Z druhého dopisu bude vyňat úryvek psaný v Rokytnici 9. 2. 1952. V této době se objevily první příznaky deprese, které prodělal Ota Pavel během své základní vojenské služby. Tato nemoc ho pak pronásledovala v určitých etapách celý život.

Milý Jirko,

omlouvám se, že jsem Ti tak dlouho nepsal, ale bylo to také tím, že jsem pořád nebyl ve své kůži. Ted' už, Jiří, беру všechno tak ležérněji. Ne – ležérněji, ale nedělám si ze všeho hlavu tak jako dříve.⁷³

Úryvek - Třetí dopis z Bohosudova, 30. 9. 1952. Ota Pavel zodpovědně přistupoval k psaní, nejdříve chtěl poznat díla ostatních světových spisovatelů. Vyjmenovává, které autory si půjčil a kterými se zabývá.

Milý Jiříku!

Jsem v Bohosudově, učení začíná znova. Větší. Mám půjčeného Gogola, Gorkého a tak teprve ted' se dám do literatury. Dnes jsem si sedl na svou první povídku. Chtěl bych jí dokončit v říjnu. Nebudu mnoho psát. Spíše se budu učit. Vždyť Gorkij říká: „Kdyby se tak naši spisovatelé houževnatě učili, jako houževnatě píší, byli by vynikající.“ A tak se začínám nejdříve učit.⁷⁴

Úryvek ze čtvrtého dopisu z Bohosudova z 16. 10. 1952. Ota Pavel píše svému bratrovi Jiřímu, že se rozhodl odejít z vojny a být v civilu. Píše jaké má plány, tedy že bude v rozhlasu a že bude psát. Plánoval také, že se odstěhuje ven z Prahy, buď do Ostravy, nebo na vesnici.

Milý Jirko!

Také jsem se, Jiří, definitivně rozhodl, že nezůstanu na vojně, ani v „Obraně lidu“. Nemám na to povahu. Potřebuji volnost. Víš, že jsem byl zvyklý vždy ven do Branova, do přírody a pak máma by nás nikoho neměla. Zůstanu ještě pár let v rozhlasu, budu studovat po práci klasiky. A pak bych jel někam ven psát. Bud'

⁷³ ŽDÍMAL, Milan. *Ota Pavel. Z korespondence*. Praha: Primus, 2000, str. 33

⁷⁴ Tamtéž, str. 38

*Ostrava, nebo vesnice. Bude to tak lepší – definitivně jsem se rozhodl. Udělám jistě víc práce v civilu než na vojně.*⁷⁵

Pátý dopis rodičům ze 4. 1. 1962, kdy absolvoval stáž u fotbalistů pražské Dukly, kterou Ota Pavel zažil před napsáním povídky Dukla mezi mrakodrapy. Oslovení „Milí“ používal v oslovení rodičům v dopisech.

Milí,

tak jsem od pondělka na horách. Vzpomínal jsem na ten první leden, jak to tam u vás bylo hezké, naši si to moc pochvalovali. Bydlím ve vojenské zotavovně, je to tu moc krásné. Dukla Praha mě mezi sebe přijala dobře, slíbili si, že mi s knihou pomohou. Spím na pokoji s nejlepším střelcem Kučerou. Včera jsem s nimi absolvoval celý trénink, běh na pět kilometrů a lyžařím, dnes mě dost bolí nohy. Budu tady ještě do příštího pondělí. Sněhu je málo, jen tak tak. Kouká z něho kámen a místy tráva. Jinak si tu trochu odpočinu, i když dost dělám – rozhovory, angličtinu, sport. Co vy, jak se máte? Posílám vám moc pus, protože už utíkám na trénink.

*Váš Ota*⁷⁶

Šestý dopis - pondělí 1964 (před 15. 3.) – první dopis rodičům po převozu z Insbrucku do Prahy. Ota Pavel odjel roku 1964 jako redaktor na zimní olympijské hry do Insbrucku. Zde podlehl vysoké psychické zátěži a zhroutil se. Dostal svůj první větší záchvat maniodepresivní psychózy a od té doby se s tímto onemocněním léčil. Z Insbrucku byl převezen na psychiatrickou kliniku ve Střešovicích.

Milá mámo a táto,

od soboty je mi o moc lépe, dávají mi poloviční dávky léků a jsem tu jak na rekreaci. Mám už doma plno chleba pro králiky – Věra mi ho nosí domů – těším se, až je nakrmím. Jinak půjdu do 15. 3. do lázní, pravděpodobně Jeseníky. Počítám, že budu v nemocnici ještě týden, mohla bys mi, mámo, napsat, a táta taky, pár řádek, ale ať přitom nebrečím, mě je tu lepší, než kdybych byl doma a otravovali by mě různí lidé.

⁷⁵ Tamtéž, 2000, str. 39

⁷⁶ ŽDÍMAL, Milan. *Ota Pavel. Z korespondence*. Praha: Primus, 2000, str. 41

Nejezděte sem – až kdyby mě pustili, tak v neděli odpoledne. Adresa pro dopis: Ota Pavel, psychiatrické oddělení lůžková část, Ústřední vojenská nemocnice, Praha, Střešovice.

Libá vás a moc pus, Váš Ota⁷⁷

Sedmý dopis 2. 10. 1965, ve kterém se zmiňuje o své knize Cena vítězství, která vyšla 1968. Ota Pavel píše svým rodičům o úspěších, které provázejí jeho tvorbu. Různá nakladatelství o něj budí zájem. Ota má starost o své zdraví, protože na tom se odvíjí i jeho tvorba.

Milí,

s mou třetí knihou předběžně počítají do knihnice Máje, to je jako nádherný sen, protože jsou to knihy, které vycházejí v obrovských nákladech a to bych byl na pár let ze všeho vyhojen. Ale o mou třetí knihu má také zájem „Československý spisovatel“, šéfredaktor nakladatelství mi napsal, abych za ním přišel. Se zájemci se roztrhl pytel, poté črtě o Janu Veselém – asi čtyři šéfové novin mi telefonovali, abych jim cokoliv napsal. „Kulturní tvorba“ vyšla v nákladu o 300 000 víc a teď napsali, že to byla jejich nejlepší črta, tedy jeden z materiálů za celý rok. Poslali mi za tu črtu o Veselém 1500 korun, takže jsem pokryl dluhy a nemám zatím žádné finanční starosti. Zájem o Otu Pavla tedy je, teď jenom aby byl Ota Pavel zdrav. Ale věřím, že vše je na dobré cestě, i když ta cesta je trochu kostrbatá a trnitá.

Váš Ota⁷⁸

Osmý dopis – 3. 1. 1966, úryvek z dopisu bratru Hugovi. Spisovatel píše svému bratrovi o ceně, kterou získal za nové dílo „Plná bedna šampaňského“. Získané peníze mu pomohli v nesnázích, kdy nevěděl, jestli bude opět v nemocnici. Dále se zmiňuje o plánech na další knihy.

Ahoj Bufáku,

dával jsem zas dohromady knihu – už to mám takřka v kupě, bude se to jmenovat

⁷⁷ Tamtéž, str. 42

⁷⁸ ŽDÍMAL, Milan. *Ota Pavel. Z korespondence*. Praha: Primus, 2000, str. 56, str.57

„Plná bedna šampaňského“. Vyhrál jsem s ní v soutěži třetí cenu (4000 korun), budou dobré v tom srabu, kdy nevím dne ani hodiny, kdy se octnu zas ve špitále. Kniha má vyjít na podzim (asi v listopadu), do té doby udělám výtah z „Dukly“ a z „Plné bedny šampaňského“ pro velkou knihovnici Máj, kde má vyjít asi v nákladu 50 až 150 tisíc výtisků. To by mě dost píchlo, potřebuji však do podzimku dodělat šest až sedm věcí.

Ota⁷⁹

Devátý dopis – 15. 6. 1966, hospitalizace na psychiatrické klinice profesora Dobiáše, Fakultní nemocnice II., Praha 2, Ke Karlovu 11. Ota Pavel píše svým rodičům o nemocnici, kde se zrovna léčí a srovnává je nemocnice mezi sebou. Při své nemoci prošel vícero nemocnicemi a tato se mu zdá lepší v ohledu na lékaře a prostředí.

Moji milí,

tady na klinice je to zatím nejlepší, kde jsem dosud byl, se Střešovicemi se to nedá srovnat, jsou tu lepší, zkušenější doktoři, kteří sjezdili celý svět a jsou tu i lepší lidé. Jsem tu třetí den, vyřadili mi prášky a nastalo znatelné zlepšení. Je to také výborné, že kdyby mě chytil záchvat, že nemusím do Střešovic, ani do Bohnic a vezou mě sem. Je tu nádherná zahrada, Věrka sem má deset minut z rozhlasu a může za mnou přijít kdykoliv. Dali mi taky dietu a už se hubnu, chci zase zkusit začít psát. Moc se těším, že mi pošlete pár jahod a až budou, tak třešně. Ale ty bych si rád už natrhal sám, u vás. Věřím, že táta chytil úhoře.

Libá vás oba moc

Váš Ota⁸⁰

Desátý dopis – 8. 3. 1967, od začátku roku byl Ota Pavel v invalidním důchodu, úryvky z dopisu. V tomto dopise se svěřuje svému bratrovi Hugovi, že mu život připadá těžký a že nemá už tolik vůle, jakou měl, když byl zdravý. Ota oceňuje to, že mu Hugo dává rady do života, jak si poradit se splíny. Mimo jiné se zmiňuje, že mu vyjde nová kniha „Plná bedna šampaňského“.

⁷⁹ Tamtéž, str. 58

⁸⁰ ŽDÍMAL, Milan. *Ota Pavel. Z korespondence*. Praha: Primus, 2000, str. 61

Ahoj Bufáku,
nepsal jsem Ti tak dlouho, protože jsem neměl, co bych Ti napsal radostného a neveselých věcí máš asi sám dost. Až teď poslední dny, jsem se dal zas trochu dohromady, tak píši. Od té doby, co jsem Ti nepsal, uteklo hodně dní. Většinou jsem je proklímbal, proseděl a prouvažoval nad tím, že pro mne skončil život. Dával jsi mi cenné rady v dopisech, jak se s tím rvát a jak se s tím rvali i jiní i já – pokud jsem byl zdravý, jsem tak žil a lidé o mě říkali, že mám ohromnou vůli.

...

V březnu mi vyjde první letošní kniha, Plná bedna šampaňského.

Měj se dobře

Ota⁸¹

Jedenáctý dopis na Velikonoční pondělí, 27. 3. 1967. Úryvek z dopisu Hugovi. V dopise Ota Pavel píše o sportu. Svěřuje se Hugovi o svých plánech do budoucna. Ve svých povídkách by chtěl vzpomínat na pěkné dětství, které prožil na Berounsku a napsat také o jejich matce a otci. Opět se zmiňuje, že ke svým plánům potřebuje být hlavně zdravý a schopný psát.

Ahoj Bufáku,

.... Ono psát o sportu je vděčné, protože se tím zaobírá hodně lidí. Ale mé nejtajnější přání je – jestli budu zdravý – napsat o normálním životě. O starém Proškovi, o Fraňkovi z Rozvědčíka, o poustevníkovi ze Skryjí, knížku povídek o našem tátovi a mámě. Plánů bych měl dost, potřebuji k tomu jen zdraví.

Ota⁸²

Dvanáctý dopis z 30. 10. 1967. Úryvek z dopisu Hugovi⁸³. Zde rozvádí dlouhodobé plány na svojí budoucí práci, stejně jako v předešlém dopise.

Ahoj Bufáku,

jinak mi zdraví zatím slouží, takže nastupuji trochu tvrdší režim: čtyři hodiny psát, dvě

⁸¹ Tamtéž, str. 62

⁸² Tamtéž, 2000, str. 67

⁸³ ŽDÍMAL, Milan. *Ota Pavel. Z korespondence*. Praha: Primus, 2000, str. 79

hodiny se učit. Naplánoval jsem si, co bych chtěl dlouhodobě psát: Rybářské povídky pro dospělé a děti. Rozhlasovou hru o fotbalistovi. Horolezecký film. Knížku o brankáři Modrém. Knížku „Jak jsem se zbláznil“. Plánů tedy je dost.

Ota

Třináctý dopis, který byl adresovaný Arnoštu Lustigovi po jeho emigraci do Ameriky. (Dopisy byly vybrány z knihy Okamžiky od Arnošta Lustiga). Arnošt Lustig byl celoživotní přítel Oty Pavla i jeho rodiny a přesto, že emigroval do Ameriky, Pavel s ním neztratil kontakt. V oblasti literatury mu velmi důvěřoval a i v následujících dopisech se mu svěřuje se svými problémy i radostmi.

V jednom dopise Ota Pavel píše:

Má práce a mé dílo

Komise mě uznala, že jsem blázen na další rok nebo dva, a tak budu pobírat tisíc dvě stě měsíčně a hrát si se psem. Co jsem napsal od jednadvacátého? Nic. Na povídky o tátovi jsem ani nesáhl, napsal jsem asi dva nebo tři články pro noviny, dva rozhovory, teď jsem mluvil o sportovní beletrii pro západní země v rozhlase, předělal jsem jednu sportovní povídku, co teď vyjde. K nějakému většímu psaní jsem se nedostal, ale chci teď po Novém roce.

Za to jsem úspěšně prodával, to je zajímavý, za vše co je ve mně dobrého vděčím A. I. O film o tátovi má zájem Šmíd – Daniel a druhého ledna mi proplácejí synopsi a možná třetinu z povídky. Po tom rozhlasovém pořadu o Veselém mi zavolal Feix, že by to rádi natočili, jako středometrážní nebo celovečerní, abych jim to dal. Zřejmě jsi měl Arno pravdu, že s tou Poslední etapou to nebylo tak zlý, jinak by se do toho nepouštěli.⁸⁴

V dalším, čtrnáctém dopise píše Ota Pavel Arnoštu Lustigovi (str. 50):

Dopsal jsem další povídku o srnci a tátovi, jmenuje se to Smrt krásných srnců. Když jsem dopisoval konec, smrt převozníka, kterého jsem měl rád jako tátu, tak jsem brečel prvně u psaní a tekly mi slzy na klávesnici a stékaly ze stroje dolů. Bylo to krásný

⁸⁴ LUSTIG, Arnošt. *Okamžiky. Arnošt Lustig vzpomíná na Otu Pavla*. Zvole u Prahy: Nakladatelství Andrej Šťastný, 2003, str. 49

a taky strašný. Povídku ti pošlu, až ji předělám, je ještě dost špatná. Jinak organizujeme setkání bratrů Pedrů se Zátokem. Posílám Vám na jiné obálce ty známky, ale v dopise už nic nebude, protože kdyby to někdo stopil, tak aby ten dopis došel. Ty známky nechte Evě jako sérii. Napište, co potřebujete. Asi do 15. břena letím s mou mámou na deset dní do Bělehradu. 28. dubna odjždím s Janem Veselým do Švýcarska, Francie (Paříž), Holandska, Belgie. Moc se těším, Honza je prima kluk.⁸⁵

6 PRAKTICKÁ ČÁST

6.1 Dokument „Můj Ota Pavel“

Video dokument je zaměřený na život Oty Pavla. Ve snímku je věnován čas jeho rodině a dílu. Vše je poskládáno z rozhovorů příbuzných, rodinných známých, ale i čtenářů. Snahou je v podobě poetického medailonu s pomocí ilustračních záběrů přírody a především krajiny Oty Pavla – Branov, Křivoklátsko, Berounsko, přinést zajímavé informace o známém spisovateli.

Realizaci dokumentu předcházela poměrně obsahová i produkční rozsáhlá příprava, v níž hrálo důležitou roli seznámení se vůbec s důležitými díly tvorby Oty Pavla, aby bylo možné vystavět dějovou linku dokumentu. Současně s tím se realizoval výběr respondentů a lokací s vlastním natáčením při akci „Pochod krajem Oty Pavla“, který měl při natáčení v roce 2015 za sebou již 31 ročníků. Vedle rozhovorů s respondenty se díky příznivému počasí natáčely ilustrační záběry přírody, květin, včely, ptáků z okolí Jilemnicka v Podkrkonoší. Velká část záběrů však pochází z Berounska. Paradoxem je, že se u „Otovy“ Berounky hůře hledaly záběry rybářů, ty v dokumentu pocházejí od rybníka u Brandýsa nad Labem. Tvorba videodokumentu je mnohdy založena na nepřeborném množství materiálu, kdy se autor při natáčení setkává se situacemi mimo scénář, proto délka takto natočeného materiálu přerůstá rámcem snadné postprodukce – tedy stříhové práce. Té předcházela přepis a výběr jednotlivých sekvencí rozhovorů a scén do stříhového programu – v tomto případě Movie Studio Platinum 13.0 softwaru.

Téma Oty Pavla je natolik obsáhlé, že by byla škoda jej shrnout do tak malého

⁸⁵ LUSTIG, Arnošt. *Okamžiky. Arnošt Lustig vzpomíná na Otu Pavla*. Zvole u Prahy: Nakladatelství Andrej Šťastný, 2003, str. 50

stopáže, po konzultacích atelieru dr. Šindara bylo rozhodnuto materiál rozšířit o další informace o Otovi Pavlovi, a to nejen z rodinného kruhu, ale i přátel a příznivců díla tohoto spisovatele. Docházela jsem tedy zbytek semestru do atelierů dr.Šindara na konzultace a sbírala další materiály pro vytvoření dokumentu, přičemž jsem se pak rozhodla pro zpracování tématu také do diplomové práce.

Velmi důležitým momentem již od počátku realizace dokumentu byla osobní známost s neteří Oty Pavla Terezou Pavlovou. V našich rozhovorech se mnohokrát objevila úvaha, že by bylo dobré o její rodině natočit nějaký ucelený studentský snímek. I proto jsem se této myšlenky chytila a pokusila vytvořit výpověď z okolí Oty Pavla.

6.2 Přípravy na dokumentu „Můj Ota Pavel“

Projekt: Dokument o Otovi Pavlovi

Název: Můj Ota Pavel

Zpracovala: Bc. Michaela Danielová

Odborný vedoucí: PhDr. Jiří Šindar

Předpokládaná délka: 12 – 15 minut

Krátká anotace:

Poetický medailon o známém spisovateli, netradiční pojetí, měly být zde uvedeny rozšiřující informace a podklady o Otovi Pavlovi (díky přímým rodinným pramenům). Bude se čerpat ze vzpomínek žijících příbuzných a známých. Připomene se tímto prostřednictvím jeho osobnost, dílo, ale i jeho rodinní příslušníci.

Základ pro dramaturgickou stavbu dokumentu

- 1) Rozhovor se synem Oty Pavla – vzpomínky na otce, perličky ze života, výpověď – připravila bych si regulérní interview, které by se natočilo
- 2) Rozhovor s neteří Oty Pavla – čím jí Ota Pavel inspiroval, historky z rodinného kruhu, vzpomínky na bratra Oty Pavla, tedy jejího otce Jiřího Pavla
- 3) Sběr materiálu na pochodu Krajem Oty Pavla v Branově – slavnost na jeho počest v krajině, kterou tento spisovatel miloval a získával zde inspiraci, ale také i útočiště. Natočit záběry panoramat, přírody, krajiny a lidí v ní, atd.

Materiály ke zpracování:

- 1) rodinné dopisy, fotografie, knihy....
- 2) informace převzaté od dotazovaných respondentů
- 3) vizuální materiál – návštěva krajiny Oty Pavla – také natočit například jeho pamětní desku
- 4) informace o jeho blízké rodině

Témata v dokumentu:

- rodina
- otázka židovství
- dílo
- krajina
- otázka jeho psychické nemoci
- sport/rybyření

Seznam úkolů před samotnou produkcí dokumentu:

- nastudovat díla Oty Pavla
- seznámit se s dokumenty/filmy, které byly už s tematikou Oty Pavla natočené
- nastudovat jeho životopis
- zjistit, zda by byl možný rozhovor se synem Oty Pavla
- zjistit, kdy přesně je memoriál + podrobnosti o akci

6.3 Natáčecí plán – Branov 2015

Věc: Natáčení memoriálu Oty Pavla – Pochod Krajem Oty Pavla

Termín: sobota, 20.6.2015, cca 11.00 – 17.00

Odjezd z Prahy: kolem 9.00 – 10.00

Odjezd do Prahy: kolem 17.00

Plán:

3 části – záběry z konaných akcí, ilustrační záběry krajiny, rozhovory

1) Záběry z konaných akcí

- 11.00 – 14.00 – Běloušek – hudba k tanci a poslechu – místní kapela
- 11.00 – 11.30 – Kloubočci – tanečky
- 11.00 – 12.30 – fotbalové utkání
- 13.00 – 13.30 – tanečky
- 14.00 – 15.00 – pietní akt u pamětní desky Oty Pavla

2) Ilustrační záběry krajiny – po stopách pochodu Oty Pavla

- záběry na řeku
- záběry na rybáře
- záběry panoramat
- detailní záběry přírody

3) Rozhovory

- s neteří Oty Pavla – toto interview se nakonec točilo v Praze
- s Radkou Haničincovou
- s Václavem Proškem

6.4 Práce na rozhovorech k dokumentu „Můj Ota Pavel“

Dokument Můj Ota Pavel je složen z rozhovorů s lidmi, kteří jsou nějakým způsobem s tímto spisovatelem spojení. Ústřední interview poskytli jeho nejbližší žijící příbuzní - syn Oty Pavla Jiří a neteř Oty Pavla Tereza Pavlová.

Jiří Pavel vzpomíná na svého otce a divákům nastiňuje, že po něm zdědil nejen spisovatelskou vášeň, ale bohužel i psychickou chorobu, tedy bipolární poruchu. Dále se více mluví o tom, jak ho jeho otec inspiroval. Rozhovor je točen v pečovatelském domě v Holešovicích, kde Jiří Pavel již několik let pobývá. Natáčení komplikoval zdravotní stav respondenta, protože během vzniku dokumentu musel být hospitalizován v nemocnici a také se i stalo, že natáčení bylo zrušeno, protože se pan Pavel necítil dobře. Do poslední chvíle nebylo jisté, jestli nakonec bude možné vůbec s ním rozhovor

natočit, ale nakonec se podařilo získat během Velikonoc v roce 2016 cennou výpověď přímého potomka Oty Pavla.

Tereza Pavlová také mluví o svém otci, Jiřím Pavlovi starším, který tedy byl starším bratrem Oty Pavla. Vypráví, jaké strasti prožíval za druhé světové války, když prošel několika lágry a koncentračními tábory. Ač sama Tereza Pavlová Otou Pavlem nepoznala osobně (narodila se dávno po jeho smrti), od útlého věku byla Otou Pavlem obklopena, protože její otec Jiří o něm rád vyprávěl a vzpomínal na něj. Natáčení proběhlo v Hostivaři, kde žije Tereza Pavlová se svou rodinou.

Mozaiku rozhovorů doplňují další menší interview. Hned v úvodu je rozhovor s MUDr. Terezou Škrábalovou, která se specializuje na psychická onemocnění a v dokumentu osvětluje tuto nemoc z lékařského hlediska. Mluví o nemoci Oty Pavla, tedy o bipolární afektivní poruše. Diváci se od ní dozvědí, co tato choroba obnáší a jak působí na tvorbu umělce. Pro dokument byl lékařský pohled vybrán proto, aby ucelil vliv nemoci na tvorbu a na život Oty Pavla.

Z hlediska čtenáře je zde natočen rozhovor se čtenářkou Evou R., která více rozebírá jeho tvorbu a přibližuje díla Oty Pavla. Konkrétně u této čtenářky se rozhovor stočil na tematiku sportu, kde respondentka popisuje, jak jí Ota Pavel svou tvorbou ovlivnil. Bohužel se ale vyskytly technické problémy se zvukem, tudíž se toto interview nedalo v dokumentu použít. Ruchy okolí exteriéru byly natolik silné, že se je později v postprodukcí nepodařilo vyčistit, proto bylo nutné tuto sekvenci, ke škodě obsahu, vyřadit. Naštěstí se tím neodklonilo od původní dramaturgické linky, jelikož tento rozhovor byl myšlen jako doplňující. Interview ale bude uvedeno v diplomové práci v části, která je věnovaná přepisům rozhovorů, protože je tato výpověď zajímavá z hlediska vztahu čtenáře k dílu Oty Pavla v současnosti.

V létě 2015 proběhlo natáčení v Luhu pod Branovem na Pochodu Krajem Oty Pavla. Na něm bylo přítomno mnoho příznivců Oty Pavla a připomínali si touto akcí jeho stále žijící odkaz. Kromě záběrů malebné přírody na Berounsku byly natočeny dva podstatné rozhovory s hosty Memoriálu a to s Radkou Haničincovou, ženou Petra Haničince, který vystupoval v Praze s představením „Můj povedený tatínek“ na motivy tvorby Oty Pavla. Radka Haničincová vzpomíná na rodinu Pavlových a na jejich společné zážitky. V tomto rozhovoru je zastoupen faktor fascinace Otou Pavlem a jeho dílem. Tato rodinná známá je také provázána s krajem Oty Pavla, dlouhodobě zde

pobývá. Její výpověď je zachycena v Pamětní síni Oty Pavla, která zároveň slouží jako muzeum tohoto spisovatele. Dále se podařilo natočit setkání s vnukem Karla Proška, tedy s Václavem Proškem, který vzpomínal na Otu Pavla jako na veselého a zábavného člověka. Václav Prošek je přímo provázán s Berounskem, žije tu i pracuje. Je to další člověk, který se pohyboval ve společnosti Oty Pavla a proto je pro snímek důležité, že doplnil svou výpovědí ucelenější obraz osoby Oty Pavla.

Spolu s rozhovory mimo jiné vznikaly záběry přírody v České republice ve všech ročních obdobích. Čerpalo se jak z krajiny Oty Pavla na Berounsku, tak i z některých částí Krkonoš. Natáčelo se na zrcadlovku Nikon D5100. Některé záběry jsou brané „z ruky“, ale v případě rozhovorů je fotoaparát na stativu bez zbytečných přiblížení a oddálení, záběry jsou statické.

7 Průběh tvorby a natáčení dokumentu Můj Ota Pavel

Výchozí idea vznikala postupně během tvorby dokumentu. Nebyl pevně napsán scénář, vycházelo se z krátkého bodového scénáře a z připravených rozpracovaných otázek pro respondenty. Scénář, který je v příloze diplomové práce, dostal finální podobu až později. Hlavní myšlenkou bylo poutavě přiblížit život a dílo Oty Pavla prostřednictvím jeho rodiny a lidí, kteří se v okolí Oty Pavla pohybovali nebo o něm mohli něco zajímavého povědět.

Původní nápad byl poměrně odlišný od konečného výsledku – byl návrh, že by dokument vycházel z pozůstalé korespondence Jiřího Pavla, kterou po něm zdědila Tereza Pavlová. Ukázalo se ale, že není v silách jednoho člověka tak rozsáhlý materiál zpracovat v kratším časovém úseku v řádu měsíců. Jednalo by se o třídění velkého množství korespondence, její rozřazení podle období a podle pisatelů. Po úvaze se od tohoto nápadu opustilo a zhodnotilo se jako nejlepší řešení připravit řízené rozhovory na téma Oty Pavla.

První, stěžejní respondent, od kterého se dokument mohl odrazit, byla Tereza Pavlová, protože zde byl faktor osobní známosti. Produkčně byl tento rozhovor náročnější, protože se točil dvakrát a až na podruhé se podařilo vytěžit kýžený materiál. První rozhovor nebyl správně připraven z obsahové stránky a také z technické, kamera respondentku zabírala ze špatného úhlu. Nakonec se zvolilo řešení připravených odpovědí z důvodu preciznosti rozhovoru – respondentka si tedy před tím odpovědi

připravila a promyslela.

Příštím plánovaným rozhovorem byl rozhovor se čtenářem. Ten byl náročný z hlediska najít správného respondenta, který bude odpovídat požadavkům – bude mít dostatečně načtené dílo Oty Pavla a bude zhruba seznámen s jeho osobností. První pokus nevyšel, protože respondent nebyl odpovídající a také i technická stránka neodpovídala požadovaným vlastnostem dokumentu. Druhý pokus se jevil jako úspěšnější – podařilo se natočit rozhovor se čtenářkou Evou R. Obsahově bylo interview celkem v pořádku, ale bohužel se pak v postprodukci při závěrečném střihu zjistilo, že zvuk nejde pořádně vyčistit a tak není respondentce uspokojivě rozumět. Proto se tento materiál do dokumentu nezařadil, ale je přiložen v diplomové práci, jelikož obsahuje zajímavé postřehy k dílu Oty Pavla ze strany čtenáře.

Dalším postupem práce byly získány rozhovory ze vzpomínkové akce na Otů Pavla v roce 2015. Když se odjíždělo na toto natáčení, nebylo ze začátku úplně jasné s jakými respondenty se podaří natočit interview. Bylo přislíbeno interview s Radkou Haničincovou, které se pak opravdu uskutečnilo. Rozhovor s Václavem Proškem znamenal využít okamžitou příležitost, která se naskytla během Pochodu krajem Oty Pavla. Odpovědi těchto dvou respondentů nejsou připravené, ale respondenti odpovídají věcně a pohotově. V pozdější postprodukci se ale nedalo vyhnout střihu v jejich výpovědích a mírné změny pořadí otázek, kvůli lepšímu uchopení rozhovoru.

Jak jsem již zmínila, u rozhovoru s Jiřím Pavlem nebylo do poslední chvíle jisté, zda se vůbec uskuteční. Důvodem byl jeho nepříznivý zdravotní stav. Návštěva v pečovatelském domě v Holešovicích ale nakonec proběhla. Jiří Pavel vzpomínal na svého otce, na dětství které s ním prožil. Zmiňuje tady dědičnost psychické nemoci – maniodepresivity. Řešil zde také hypotetickou otázku, zda by Ota Pavel stejně úspěšný i v současnosti. Na tuto otázku se mu těžko odpovídalo, protože se na ní člověk může podívat z několika úhlů pohledu. Došel k závěru, že podle jeho názoru by Pavlovy knihy dnes zapadly, ale zároveň se zamýšlel nad tím, že by i dnešní lidé se snažili v díle Oty Pavla najít „nějakou naději k lepšímu zítřku“. U tohoto rozhovoru jsem se setkala s problémem u pokládání otázek – otázky byly zodpovězeny poměrně rychle a věcně a poté nastal problém s dalším vyplňováním předpokládaného natáčeného časového úseku. Otázky se musely ještě vymýšlet na místě, zde se příprava před natáčením poněkud podcenila. V improvizovaném závěru rozhovoru pak Jiří Pavel mluvil

o bratrovi Oty Pavla – o Jiřím Pavlovi starším.

Během tvorby dokumentu se vyskytla potřeba zasáhnutí odborníků v otázce nastínění nemoci, kterou Ota Pavel trpěl. Podařilo se navázat kontakt s fundovaným odborníkem přes psychické nemoci a položit otázky týkající se bipolární afektivní poruchy. Natáčení proběhlo s lékařkou Terezou Škrábalovou v Psychiatrické léčebně Bohnice. Tento rozhovor byl poslední, který se natáčel a zde už nenastaly žádné velké technické ani obsahové chyby, protože se už vycházelo ze zkušenosti s ostatními natočenými rozhovory.

Dokument má dvě roviny – je postaven na dramaturgické linii rozhovorů, která se prolíná s linií ilustračních záběrů. Výrazným symbolem v ilustračních záběrech je chlapec, který je natočen při hraní u řeky a dalších aktivitách. Tento motiv má znázorňovat bezstarostné dětství, které Ota Pavel u řeky Berounky prožil. Chlapec symbolizuje nevinnost a bezstarostnost s kontrastem k pohnutému osudu, který rodina Popperova měla. Tyto záběry nebyly hrané, většinou šlo o improvizované natáčené okamžiky chlapce, který si hraje, pozoruje řeku nebo například sbírá kaštiny.

Velká část ilustračních záběrů vznikla při návštěvě vzpomínkové akce na Otu Pavla v Branově, pocházejí odtud záběry na celou akci. Jelikož ale jedno natáčení nestačilo kvůli malému množství záběrů přírody, zorganizovalo se ještě jedno natáčení v Luhu pod Branovem, kdy jsem se zaměřila také na pamětní síň Oty Pavla a na zmíněnou okolní přírodu. Motiv, který se v dokumentu vícekrát vyskytuje, je plující převozník po Berounce, který symbolizuje jednu z postav Oty Pavla – tyto záběry mají připomínat převozníka Karla Proška.

Některé záběry pochází z Podkrkonoší, zejména některé detaily přírody, jako například kvetoucí blatouchy nebo poletující čmelák, které jsou v závěru dokumentu. Pozorování přírody je velmi časově náročné a není snadné určit ten správný okamžik, kdy začít natáčet. Natáčení ilustračních záběrů bylo stejně náročné jako natáčení rozhovorů, s tím rozdílem, že u natáčení přírody se nedá toho mnoho ovlivnit a připravit - už jen základní faktor, že se může pokazit počasí a natáčecí den je automaticky zrušen.

Je nutné dodat, že některé ilustrační záběry vznikly náhodou jako například záběr s vesnickými fotbalisty. Po celou dobu natáčení co dokument vznikal, bylo nutné mít základní vybavení – tedy zrcadlovku D5100 - při sobě, protože občas zasáhla právě

náhoda a nemuselo se složitě plánovat natáčení. U natočení ilustračních záběrů rybářů se vyskytla celá řada potíží – nechtěli být rušení nebo se k nim nedalo pořádně dostat, byli na protějším břehu. V dokumentu nejsou „berounští“ rybáři, ale nakonec se právě náhodou podařilo natočit rybáře u rybníka v Brandýse nad Labem.

Co se týče hudby u dokumentu *Můj Ota Pavel*, je sem vloženo části skladeb od skladatele vážné hudby Frederica Chopina – Spring Waltz, Nocturno a Prelude in E – minor. Vážná hudba podtrhuje melancholii dokumentu a umocňuje jeho atmosféru. Jako kontrast je na místo záběrů ze vzpomínkové akce vložena dechová hudba, která se na Pochodu krajem Oty krajem hrála, ale bohužel záznam zvuku nebyl kvalitní a proto se musel v postprodukcii vložit náhradní zvuk, který by byl podobný jako na akci.

Vzniklo samozřejmě velké množství materiálu, které se v závěrečné postprodukcii nedalo použít. Většinou se jednalo o technické problémy – záběry byly roztřesené nebo neúplné a v případě rozhovorů se musel při závěrečném střihu doladovat zvuk.

Dokument by bylo možno udělat delší, ale zde vyvstává otázka, aby kvantita nebyla na úkor kvality. Po prvním střihu byl dokument delší než v závěrečné podobě. Musely se ještě zkrátit výpovědi respondentů a lépe celkově dokument seřadit dramaturgicky, aby linie se lépe prolínaly. Výsledný tvar filmového dokumentu je nakonec kratší, ale divácky poutavější.

8 Analýza dokumentu *Můj Ota Pavel*

Dokument začíná statickým pohledem na Berounku v Luhu pod Branovem. Na scénu přibíhá chlapec, který se u řeky rozhlíží. Po chvíli volá na svého otce, že vidí ryby. Pak zase odbíhá ze scény a pořád volá nadšeně, protože je ohromen ze svého objevu „rybiček“ v řece. Tento motiv symbolizuje hned několik charakteristik pro Otů Pavla – jednak zde vidíme řeku, s kterou je tento spisovatel neodmyslitelně spojen a pak zde vidíme v chlapci symbol dětství, ke kterému se Ota Pavel ve svých knihách vracel. Záběr se zatmívá a začíná hrát hudba od Chopina, která nás provází celým dokumentem. Na začátku a na konci je to skladba Spring Waltz. Následují úvodní titulky.

Poté stále zůstáváme u řeky, další záběr je v pohybu – kamera švenkuje zleva doprava a snímá řeku Berounku. Pak se dějová linka dostává ke kontrastnímu záběru

chodby z psychiatrické léčebny. Chodba symbolizuje dramaticnost nemoci Oty Pavla a ještě jednou se tento záběr ve snímku opakuje, aby podtrhl vážnost atmosféry. Je to v momentě, kdy se dokument stočí na tematiku psychického onemocnění Oty Pavla.

Po těchto úvodních záběrech dokument načne představení prvního respondenta – Jiří Pavel je snímán v křesle ve svém pokoji v pečovatelském domě v Holešovicích a přitom kouří své oblíbené cigarety. Řekne své jméno a dodá, že stejně se jmenoval i bratr Oty Pavla a poté ještě řekne, že je synem Oty Pavla. Po tomto rychlém seznámení s respondentem následují tři nejznámější fotografie Oty Pavla, včetně jedné na které je vyobrazen se svým pracovním nástrojem – psacím strojem.

Kamera se vrací k Jiřímu Pavlovi, který se rozovídá o svém dětství s Otou Pavlem. Popisuje, že měl dětství krásné, vzpomíná na rybářské chvíle, ale také na okamžiky, které s ním strávil v Praze. Shrnuje to nakonec tím, že většina momentů s otcem byla šťastných. Zde dramaturgicky linka navazuje na motiv chlapce, který symbolizuje bezstarostné dětství. Je zachycen, jak na podzim shazuje kaštiny ze stromu a následně je sbírá. Tyto mikropříběhy malého chlapce dobře doplňují vyprávění respondentů.

Jiří Pavel se v další výpovědi dostává k těžšímu tématu. Sděljuje divákům, že otec ho ovlivňoval, co se týče literární tvorby, protože dohlížel na první písemné pokusy Jiřího. Pak ale Jiří Pavel promluví o dědičnosti nemoci – maniodepresivity. Ota Pavel touto nemocí trpěl polovinu svého života a velmi to ovlivňovalo jeho počínání a také tvorbu. Jeho syn psychickou poruchu zdědil bohužel po něm. Jiří mluví o tom, že má ty nejtěžší diagnózy a to maniodepresivitu a paranoidní psychózu. Dějová linka ve snímku ztěžkne. Přechodem je pohled na les a pole, které jsou zalité západem slunce. Záběr pochází z Jilemnicka v Krkonoších a má navozovat atmosféru melancholie. Zde se hudba utiší, předtím stále zněla podkresová hudba skladby Spring waltz. Objevuje se znovu chodba psychiatrické léčebny, kterou jsme již viděli na začátku dokumentu. Zde má záběr funkci dokreslit závažnost situace.

Ke slovu přichází odborník – zde je místo, kde divákům přibližuje maniodepresivní poruchu dr. Škrábalová, tedy psychiatrička z léčebny v Bohnicích. Popisuje ji z lékařského hlediska a vysvětluje, že termín maniodepresivita se správně jmenuje bipolární afektivní porucha. Znamená to, že se jedná o výkyvy nálad od mánie směrem k depresi. Jedná se o závažné duševní onemocnění, u které se střídají období

mánie a deprese v různých cyklech. V době mánie pacient má výbornou náladu, překypuje energií a trpí sníženou potřebu spánku. Protipólem k mánii je deprese, kdy je nemocný člověk smutný, bez energie, bez nápadu a kolikrát nemá ani vůli žít. Tento rozhovor byl natočen v ordinaci lékařů. Úsek je doplněn o tři ilustrační obrázky, na nichž jsou vyobrazeni stylizovaně psychicky nemocní lidé. Na posledním obrázku je malba, která navozuje dojem deprese a úzkosti.

Tyto informace přecházejí v záběry nostalgické přírody na Berounsku, přičemž opět hraje podkresová hudba od skladatele Chopina. V záběru jsou vidět dlouhé visící šlahouny smuteční vrby, přes které je vidět řeka. Třepotající se listy dávají pocit pomíjivosti lidského života, celkově tento záběr je depresivní. Pak kamera v dalším záběru sjede od zdola nahoru po vodní hladině k lodi s převozníkem, který byl natočen v Luhu pod Branovem. Tento ilustrační záběr má evokovat vzpomínku na jednu z postav Oty Pavla, na Karla Proška. Zde si divák může položit otázku – kolikrát asi Ota Pavel viděl takhle převážet Karla Proška? Co se mu jako malému chlapci honilo hlavou? V knihách Oty Pavla jasně číší k tomuto člověku úcta, respekt a obdiv. V ukázce z díla *Jak jsem potkal ryby* tento obdiv Ota Pavel shrnuje do lyrického popisu.

„Strejda Prošek se v Berounce asi narodil jako vodníci a do Luhu přišel s velkou vodou. Měl krásný knír jako dragouni a zvučný hlas a taky pěknou postavu. Dovedl všechno na světě. Orat a sít, dojit krávy, vařit uhlířinu, najít hříby a křemenáče v době, kdy nerostly, převážet za velké vody, plést košíky, ulovit srnce, zachránit lidi i promrzlou zvěř, dát hlupákům přes hubu, uměl se smát.“⁸⁶

Následuje pozitivnější záběr na poklidnou Berounku, kamera švenkuje zleva doprava a zabírá jí v celé její šíři. Toto krátké intermezzo záběrů je volným přechodem k dalšímu interview.

Tentokrát promlouvá další rodinný příslušník rodiny Pavlových. Je jím Tereza Pavlová, která Otu Pavla sice nezažila, ale již od malička jím byla obklopena, protože její otec byl bratr spisovatele a často své dceři o Otovi vyprávěl. Mimo jiné sbíral také rodinné artefakty, fotografie a dopisy. Tereza Pavlová s povídá o Otových začátcích, jak to z vyprávění otce zná ona. Zmiňuje známost se spisovatelem Arnoštem Lustigem,

⁸⁶ PAVEL, Ota. *Jak jsem potkal ryby. Smrt krásných srnců*. Voznice: Leda, 2013, str. 11

kteřou navázal její otec v koncentračním táboře. Po válce se Arnošt Lustig seznámil s Otou Pavlem a pomáhal mu v literárních začátcích, stali se z nich také přátelé. Spisovatel Lustig vzal Otu Pavla do redakce, kde začal pracovat ve sportovních rubrikách, protože miloval sport a od útlého věku se mu věnoval. Tato část rozhovoru je doplněna o ilustrační záběry z pamětní síně Oty Pavla v Luhu pod Branovem a o záběr na knihu Dukla mezi mrakodrapy.

Obloukem se vracíme k předešlému rozhovoru. Psychiatricka dále pokračuje ve svém výkladu o bipolární afektivní poruše. Toto onemocnění ovlivní tvorbu a život umělce v mnoha směrech. Záleží na tom, v jaké fázi se umělec zrovna nachází, to potom i charakterizuje i jeho tvorbu. Tvorba často vychází z nálady, z exprese, jak se člověk a umělec cítí. Z těchto slov se tedy dá logicky odvodit, že v období manického stavu je umělec velmi tvořivý, jeho tvorba je živá a dynamická. V depresi umělec naopak nemá chuť tvořit a když už tvoří, tak jeho díla jsou pesimistická a smutná. Více méně to vyjadřuje aktuální naladění autora. V tvorbě Oty Pavla se tato období střídala – měl sklon si dávat za úkol přemíru úkolů a to pak vedlo k celkovému vyčerpání a pozdější hospitalizaci v nemocnici.

V následující scéně je opět Tereza Pavlová a divákům přibližuje tvorbu Oty Pavla. Připomíná díla jako Dukla mezi mrakodrapy z období, kdy spisovatel pracoval ve sportovní redakci. Přibližuje stručně děj knihy, zpracování výletu fotbalového týmu do New Yorku zaznamenal mezi čtenáři velký ohlas. Připomíná další témata, o kterých Pavel psal - tatínek Leo Popper, rodina a rybařina. Tato témata nalézáme ve Smrti krásných srdců a v Zlatých úhořích, které byly později zfilmovány Karlem Kachyňou. Ukázka z filmu je zde na místě, protože přímo navazuje na toto interview. Ukázka je ze začátku filmu Smrt krásných srdců, kdy Karel Heřmánek v roli Lea Poppera pozoruje se svými syny pasoucí se srnce.

Na to přímo navazuje záběr na Jiřího Pavla, který mluví o tolikrát zmiňovaném Leo Popperovi. Vysvětluje, že jeho dědeček byl „věčný Donchuán Grand“ a vzpomíná na popperovský originální přístup k životu. Dále volně přechází k tématu knihy Syn celerového krále, která byla podle něj „hlavně o těch outsiderech“. Jako ilustrační záběr jsem sem vybrala v postprodukci hlouček vesnických fotbalistů, který stojí v kruhu a přihráváním míče se chystá na zápas. K tomu se ještě přidal záběr dvou malých chlapců, kteří osamocně kráčí z fotbalového tréninku směrem ke kameře. Právě tyto dva

pohledy na netypické sportovce můžou v mysli diváka evokovat ony outsidersy, o kterých Jiří Pavel mluvil.

Rozhovory se jsou stočeny směrem k Tereze Pavlové, která se tentokrát rozpovídá o kořenech svých předků. Zmiňuje, že bratři už po válce jezdili na tzv. spanilé jízdy na Berounsko do míst, kde všichni tři vyrůstali. Je tím myšlen Luh pod Branovem, který je v dokumentu několikrát zachycený. Vozil je tam jejich otec na převoznickou rybárnu, kde si užívali každé pěkné chvíle. Rybařili a byli dokonale sžiti s místní přírodou a podmínkami. Tereza Pavlová tuto informaci uzavírá tím, že se bratři Popperovi rádi vraceli do míst, kde byli v životě nejšťastnější. Výpověď ucelují ilustrační záběry, které jsou přímo z míst od řeky Berounky v Luhu pod Branovem. Je to pohled na řeku s osamělou loďkou, která jako by čekala na svého majitele, který se už nevrátí, stejně jako se už nevrátí dětství všech tří bratrů. Dále je zde labuť, která symbolizuje krásu a čistotu místní přírody. Uzavírá to záběr na akát u pamětní síně, pod kterým je lavička s párem lidí. Podle lidové slovesnosti se pod tímto akátem nelže a říká se jen pravda.

Po této části výpovědi následuje veselejší část dokumentu – začne hrát veselá dechová hudba a divák vidí šťastného rybáře, který vytahuje kapra ze sítě a ukazuje ho na kameru. Dále je střih na fotografii Oty Pavla, konkrétně jeho oči. Postupným oddálením divák zjišťuje, že je na vzpomínkové akci na Otu Pavla. Jsou zde ilustrační záběry bavících se lidí, pamětní desky Oty Pavla a místní dechovou kapelu.

U pamětní desky pokračuje interview s Václavem Proškem. Představí se jako vnuk Karla Proška. Toto seznámení je podloženo záběrem na převozníka na řece Berounce. Václav Prošek si na Otu Pavla pamatuje, protože ho provázel při prvních krocích rybářství. Vzpomínky pocházejí ze 70. let, kdy spisovatel pracoval na jedné svých nejslavnějších knih – Smrt krásných srnců. Respondent přiznává, že jako dítě si neuvědomoval vzácnost okamžiků s Otou Pavlem, ale nyní si toho skutečně váží, protože to byl jeho první rybářský učitel. Dále rozebírá svůj vztah k jeho knihám – hodnotí je velmi kladně a z výpovědi je znát úcta k Pavlovu mistrovství vyjádření citu člověka k přírodě a k rybařině. Jako ilustrační záběry posloužily natočené momentky rybářů okolo rybníka v Brandýse nad Labem.

V dalším úseku dokumentu stále zůstáváme v Luhu pod Branovem. Divák svou pozornost tentokrát naplno zaměří na pamětní síň Oty Pavla. Kamera vede diváka do

místností muzea Oty Pavla a v další chvíli se na scéně objevuje Radka Haničincová, rodinná známá Pavlových. Poznamenává, že už 32 let se pořádá vzpomínková akce na spisovatele a hlavně Pochod krajem Oty Pavla, který ročně přiláká velké množství cizinců jak z celé republiky, tak i ze zahraničí. Mluví o krásách Berounska a Křivoklátska. Dále se divák z její výpovědi dozvídá, že je manželkou herce Petra Haničince, který vystupoval s představením na motivy Pavlovy tvorby po celém světě. V pásmu začínal slovy: „Zbláznil jsem se na zimní olympiádě v Innsbrucku.“ Radku Haničincovou tam zaujala pasáž, která poučuje o lidské pokoře - „Nauč se prohrávat, i nemá ryba tě naučí pokoře.“ Z její výpovědi je cítit fascinace Otou Pavlem a jeho dílem.

Vracíme se zpět k Jiřímu Pavlovi. Ten uvažuje, zda by jeho dílo bylo stejně úspěšné i dnes. Na tuto problematiku lze nahlížet z různých pohledů, faktem ale zůstává, že i v dnešní době tvorba Oty Pavla může oslovit i mladší čtenáře, nejen starší generaci, která si pamatuje dobu jeho největší slávy.

Tereza Pavlová poté sděluje divákům, že pro celou rodinu byl velký šok Otův předčasný odchod. Její otec Jiří Pavel se s tím nevyrovnal do konce života. Tereza Pavlová uzavírá svou výpověď prohlášením, že je šťastná, že má v rodině takového člověka jako byl Ota Pavel. I přesto že ho nepoznala, zná jeho příběh velmi dobře a obohatila dokument o zajímavé postřehy.

Dokument uzavírá série záběrů z přírody s podkresovou hudbou, která byla i na začátku. Na konci se symbolicky objeví ještě chlapec, který je u řeky a pak zachází za strom. Obloukem se tedy smyčka dokumentu uzavře a dojde k symetrii dějové linky.

9.1 Přepis rozhovoru s Jiřím Pavlem

Michaela Danielová (dále jen zkratka M.D.): Dobrý den, pane Jiří.

Jiří Pavel (dále jen zkratka J.P.): Dobrý den slečno Michaelo.

M.D.: Mohl byste se představit a popsat svůj příbuzenský vztah k Otou Pavlovi?

J.P.: No tak já se jmenuju Jiří Pavel, stejně jako bratr Oty a jsem nejmladší syn.

M.D.: Jak Vás v životě Ota Pavel inspiroval?

J.P.: On mě ovlivňoval různým způsobem, kdy dohlížel na moje první pokusy písemný a inspiroval mě bohužel taky svou nemocí, maniodepresivitou, kterou jsem zdědil po něm a mám ty nejsilnější diagnózy, maniodepresivitu a paranoidní psychózu.

M.D.: A na co rád vzpomínáte s tatínkem?

J.P.: Na dětství, dětství jsem s ním měl krásný, že jo. Jak rybářský, tak i v Praze...co jsem prožíval s ním, tak většina těch okamžiků byla šťastnejch.

M.D.: A myslíte, že by byl šťastný v téhle zrychlené době? Jako že by byly jeho knihy úspěšné stejně jako předtím?

J.P.: Tak o tom jsem přesvědčen (pomlka)... Mám na to svůj názor, který nebude moc populární, bavil jsem se o tom s více lidma a v dnešní době ty jeho knihy asi dost zapadly. Je dost těžké na to odpovědět, je to složitá otázka z různých pohledů. Asi by nebyl tak úspěšnej jako tehdy, ale je možný, že lidé by v tom viděli zase nějakou tu naději k nějakému lepšímu zítřku, kdyby to ti lidi četli...to je hrozně složitá otázka.

M.D.: Jakou knihu máte nejradši?

J.P.: Já mám nejradši samozřejmě Smrt krásných srnců, jako většina lidí...je to o pradědečkovi a o tom jeho přístupu k celému životu, toho všchnýho Donchuána Granda. Pak mám rád sportovní knížku Syn celerového krále, která je o těch sportovních outsidersch.

M.D.: A vy sám píšete?

J.P. : Vydal jsem sedm knížek...dneska je to psaní....dneska píše kde kdo. Dneska už každej pomalu vydal knížku.

M.D.: No vidíte, já ještě ne...

J.P.: To váš ještě všechno čeká, tohleto...

M.D.: Povězte mi ještě něco o Jiřím⁸⁷.

J.P.: Jiří byl ze stejného těsta jako byl táta, to byli lidi, který se v týhle době už moc neroděj. Těžko fungovali v týhle době, kdy je všechno přes ty prachy....to byli přírodní lidi s velkým srdcem, takový lidi se tu už moc nevyskytjou... O tom Jirkovi by se dalo

⁸⁷ Je tím myšlen Jiří Pavel starší, tedy bratr Oty Pavla

mluvit taky delší dobu. Jirka měl obrovské smysl pro humor, vždycky třeba vyprávěl anekdoty v ruštině nebo měl výborné pořekadla. Byl taky poznamenán tou Otovou smrtí, byl z toho hodně špatnej, když táta umřel, tak se sesypal.

M.D. A jak se dneska cítíte?

J.P. Dneska mi není moc dobře a včera mi taky nebylo moc dobře. Po těch léčebnách to není žádný med, to vám teda řeknu. Beru nějaký prášky, aby mi bylo líp, jsem rád, že jsem tady.

9.2 Přepis rozhovoru s Terezou Pavlovou

M.D.: Právě se nacházím u Terezy Pavlové, tedy přímé neteře Oty Pavla a Tereza dneska souhlasila s rozhovorem a řekla by nám o Otovi Pavlovi a její rodině víc. Terezo, pokud správně tuším, tak ty jsi Otu Pavla nezažila. Mohla by jsi ale říct jak na bratra vzpomínal tvůj otec?

Tereza Pavlová (dále jen zkratka T.P.): Otu jsem opravdu nezažila, tatínek vzpomínal na Otu opravdu velmi často. Byli tři braři, kteří se vlastně měli velmi rádi. Už od malička jsem vyrůstala obklopená Otou Pavlem, protože tatínek sbíral rodinné artefakty, měli jsme doma snad padesát obrazů s rodinnými fotografiemi a obrazy, takže jsem Otou byla opravdu obklopena, občas to doma vypadalo jako v muzeu. Pro tátu byl velký šok Otův předčasný odchod, hodně se s tím špatně vyrovnával, po zbytek svého života. Nejmladší bratr a nejmladší syn rodičů odešel, takže to byl opravdu velký šok. Jsem určitě hrdá na to jaký byl Ota skvělý člověk. Tatínek mi o něm často povídal, četl rodinné povídky, vyprávěl o zážitcích z mládí, takže jsem ráda, že mám takového úžasného člověka v rodině.

M.D.: Jaký byl vztah tvého otce k Otovi Pavlovi? Podnikali nějaké výlety nebo chodili na ryby jak to popisuje ve svých povídkách?

T.P. : Určitě, jezdili už po válce na takové spanilé jízdy na Berounsko do míst, kde vlastně vyrůstali. Bylo to v Luhu pod Branovem, kde je vozil dědeček⁸⁸ na

⁸⁸ Je tím myšlen její dědeček, tedy Leo Popper

převoznickou rybárnu, kde rybařili a prožívali ty nejhezčí chvíle. Takže kluci se rádi vraceli do těchto míst a byli nejšťastnější.

M:D: Spousta lidí zná ten film, Smrt krásných srnců a je tam dojemný konec, jak tvůj tatínek odchází do koncentračního tábora. Je to podle skutečnosti? Lidé pak netuší, co se dělo potom s vaší rodinou. Co vlastně bylo pak?

T.P.: Vlastně potom tatínek odjel do Terezína i s Hugou, s tím že tatínek tam byl několik měsíců. Protože tam byl velký strach, strach z transportu do Osvětimi, protože se vědělo všeobecně, že v Osvětimi se posílá do plynu, že se tam zabíjí, Huga se obětoval pro tatínka, že nastoupil na dobrovolnické práce do Německa a tím se mělo zaručit, že se nepošle tatínek do transportu do Osvětimi. Tatínek ale neměl bohužel to štěstí a nastoupil do posledního transportu do Osvětimi, kde byly potom opravdu ty velké hrůzy, právě když jsem byla maličká a vyprávěl mi to, tak jsem z toho byla taková nesvá...protože tam se setkal i s doktorem Mengelem, známým řezníkem a člověkem, který dělal pokusy na lidech, to bylo opravdu ošklivé, protože někteří po něm měli viditelné zohyzdění, byly to ošklivé příběhy celkem. V Osvětimi tatínek naštěstí nebyl moc dlouho, protože kdyby tam byl delší dobu, tak by asi nepřežil. Pak ho převezli a naštěstí byl v dobré kondici, tenkrát mu bylo šestnáct let, pak šel do pracovního tábora v Polsku, myslím že to byly Monovice. Vyráběli zbraně, to bylo něco, co nikdy nedělal, dělal soustružníka. Odtamtud byli vyhnáni na pochod smrti, kterého se tatínek taky zúčastnil. Takže další rána pro jeho život, bylo to dost kruté, šlo několikset tisíc lidí a vrátilo se jich pár set. To bylo ošklivé, jak lidé umírali postupně... Němci postupně odklízeli mrtvé, když někdo nemohl, tak ho hodili do příkopu a pokračovalo se dál. Tatínka provázela strašná spousta šťastných momentů, které mu pomáhali přežít, bylo to strašně moc o štěstí. Přežil tuhle šílenou cestu, od Terezína počínaje po Mauthausen konče, kam dorazili na pochodu smrti. Tam se naštěstí dočkal osvobození od Američanů, kteří mezi hladové vězně začali rozhazovat konzervy, které ale byly špatné, a tak tedy dostali úplavici, takže se nedočkali konce války. Tatínek to naštěstí nejedl, protože právě chodili s jedním spoluvězněm, přítelem, po okolních staveních a lidé byli tak hodní, že jim dávali kus chleba nebo čerstvý vývar nebo další jídlo, které nebylo špatné, takže to byla další věc jak se zachránil. Po válce se shledal s jeho maminkou a později přišel i

jeho tatínek Leo i bratr Hugo. Takže se všichni nakonec setkali po válce šťastní a byl to zázrak, že jsou zase všichni spolu.

Už od malička jsme s tatínkem navštěvovali Luh pod Branovem, kde se každý rok pořádá pietní akt Otovi Pavlovi. Moc ráda se tam vracím dodneška, protože to pro mě znamená návrat ke kořenům a vztah k mé rodině. Takže pokaždé se tam ráda vracím.

9.3 Přepis rozhovoru s MUDr. Terezou Škrábalovou

M.D.: Dobrý den, mohla byste se představit a říct divákům, co to je maniodepresivní syndrom?

MUDr. Tereza Škrábalová (dále jen zkratka T.Š.): Dobrý den, já se jmenuju Tereza Škrábalová a pracuju jako psychiatrička v psychiatrické nemocnici Bohnice. Tak a co se týče té druhé otázky, ta nemoc se teď správně jmenuje bipolární afektivní porucha. Bipolární znamená, že se v podstatě jedná o výkyvy nálad od mánie směrem k depresi. Je to závažné duševní onemocnění, kdy v době mánie, kdy má člověk, pacient, velké množství energie, výbornou náladu, skvělé nápady, sníženou potřebu spánku. Naopak v období deprese je smutný, bez energie, spavý, bez nápadu, nemá chuť k životu, nic ho netěší. A ta bipolární porucha je charakterizovaná tím, že tyto období se v různých cyklech střídají.

M.D.: Co se odehrává v hlavě umělců s touto poruchou?

T.Š.: Bipolární porucha život a tvorbu ovlivní v mnoha směrech a samozřejmě záleží na tom, v jaké fázi se umělec zrovna nachází, to potom i charakterizuje jeho tvorbu. Tvorba často vychází z nálady, nějaká exprese, jak se člověk a umělec cítí. Co se týče toho manického období, když umělec trpí bipolární poruchou, tak má spoustu energie, nápadů, je velice tvořivý. Je takové hodně aktivní období a na té tvorbě se to projeví, že je živá, barevná, dynamická. V období deprese umělci většinou moc netvoří, pokud tvoří, tak ty obsahy a díla jsou takové pesimistické, smutné, tmavé barvy. Víceméně to vyjadřuje aktuální naladění autora.

M.D.: Jaký vztah máte k dílu Oty Pavla? Máte nějakou oblíbenou knihu?

T.Š.: Abych se přiznala, tak od Oty Pavla znám jen Smrt krásných srnců. Znáám knižní i

filmovou formu a ráda se k ní vracím.

9.4 Přepis rozhovoru se čtenářkou Oty Pavla – Eva R.

M.D.: Rozhodla jsem se také udělat rozhovor se čtenáři Oty Pavla. Mohla by ses představit a říct, jak ses k Otovi Pavlovi a jeho knížkám dostala?

Eva R. (dále jen zkratka E.R.): Jmenuju se Eva a pro mě Ota Pavel byl sportovní novinář, spisovatel sportovních povídek. Takže pro mě tvořil takovou linku propojení mezi sportem fyzickým a sportem psaným na papíře. Pro mě tedy bylo první setkání přes sportovní knížky.

M.D.: Co se ti vybaví, když se řekne Ota Pavel?

E.R. : Pro mě je to ryby a rybaření, na Berounsku v Buštěhradě, kdy sedí na rybářské židličky, má nahozeno a třídí si myšlenky k napsání sportovní reportáže nebo dalšího malebného kratšího románu nebo povídky z oblasti Berounska.

M.D.: Kdo tě k tomu vedl? Rodiče, škola, kamarádi?

E.R.: Nejdříve rodiče, protože oba byli sportovci a měli rádi sportovní tematiku, takže jsme jeho knížky doma měli. Jednu knížku jsem vytáhla, nevím přesně jak se jmenovala, jestli to byla Bedna plná šampaňského nebo Smrt celerového krále, ale byly to povídky sportovní. Zaujaly mě tam jednak výkony sportovců, Eva Bosáková, Alois Hudec, ta atmosféra třicátých let potažmo čtyřicátých z toho byla cítit. A protože mám ráda míčové hry, tak mi byly bližší povídky které se zabývaly míčovými sporty. Hlavně u fotbalový Dukly to pro mě bylo takový zajímavý a tím, že ta povídka se jmenovala Dukla mezi mrakodrapy a člověk jakožto dítě ten svět vidí jinejma očima a zdá se mu okolí větší, kor že ta rota byla ve Spojených státech amerických, kde ty výškové stavby dosahují několika set metrů, tak pro mě to byl zážitek.

M.D.: A setkala ses s Otou Pavlem a jeho tvorbou i ve škole?

E.R.: Určitě, byla to nedílná součást povinné četby a pro mě to znamenalo obohacení kromě těch sportovních povídek o další povídky ze života, které prožil před válkou na Berounsku a popisuje tam vlastně svoje dětství, postupem s nádechem příchodu druhé

světové války a poté návrat jeho tatínka a bratrů z koncentračního tábora.

M.D.: Když tě oslovila ta sportovní tematika, tak formovalo tě to nějak? Jsi sama sportovec?

E.R.: Formovalo, ráda sportuju. Dřív jsem sportovala aktivně, dnes je to jako volnočasová aktivita, ráda se ke sportu vracím.

9.5 Přepis rozhovoru s Radkou Haničincovou

M.D.: Právě se nacházím v pamětní síni Oty Pavla a ráda bych udělala rozhovor s rodinnou známou Pavlových. Mohla byste se představit a říct svůj vztah k rodině Pavlových a Otovi Pavlovi?

Radka Haničincová (dále jen zkratka R.H.): Jmenuju se Radka Haničincová, důležitý je, že můj muž je herec Radek Haničinec, který Otu Pavla miloval a jezdil po celé republice s povídkami Oty Pavla, dokonce ho publikoval v cizině, v Mexiku, v Indii. Přes Otu Pavla, (já ho ho nepoznala, on zemřel v roce 73 a já s manželem začala žít až deset let poté), jsme se seznámili ve Viole. Když to pořádala firma Elekolux, objednali si mého manžela s povídkami do Violy. Přišli tam zaměstnanci Elekoluxu a přišel tam i bratr Oty Pavla, Jirka Pavel. A od té doby jsme v podstatě zůstaly být přátelé, takže jsme se navštěvovali, dokonce když jsme měli v jižních Čechách chalupu, tak tam jezdili a Jirkova manželka Vlasta tam lovila ryby a bylo to úžasný. Dokonce jsem byla poctěna, že když se jim narodila dcera Tereza, tak jsem se stala kmotrou... Tenkrát měli v Petrovicích u Humpolce chatu.

M.D.: Takže jste se s Pavlovými vídali často. Podnikali jste nějaké oslavy nebo jin akce?

R.H.: Určitě, navštěvovali jsme se na chalupě převážně přes to léto nebo přišli k nám, byli jsme pořád v kontaktu.

M.D.: Teď jsme v Luhu pod Branovem...vy jste spjata nějak s tímto krajem?

R.H.: Já bydlím v Bratronicích. Můj muž byl posedlý Otou Pavlem a táhlo nás to do

křivoklátských lesů. Je to zřejmě osud, že jsme v těch Bratronicích zůstali, protože tam začínají ty křivoklátské lesy. Takže jsme tu spokojení a zamilovali jsme se do Berounky, prostě tomu asi tak osud chtěl.

M.D.: A máte nějakou oblíbenou historku nebo příběh se vzpomínkou na Pavlovi?

R.H.: Já Vám řeknu jednu věc, která není moc veselá. Když se můj manžel v roce 95 těžce rozsekal při hromadný nehodě na dálnici, jel z Moravy ze zabijačky, 21.prosince...já jsem s ním poprvé nejela, jinak jsem s ním jezdila... bylo asi sedm hodin večer a najednou telefon a volá mi Jiří Pavel. „Radunko, prosím tě, sedíš?“

„Sedím, máme u telefonu verpánek.“

„Petr měl nehodu na dálnici u Humpolce, je v nemocnici a je to špatný.“

Dal mi kontakt do nemocnice a řekl to tak lidským způsobem, dověděla jsem se to naštěstí od něj.

No já jsem byla z rodiny Pavlových úplně pať, protože všichni tři byli políbení múzama. Z tý tvorby Oty Pavla...těžko říct. Petr vždycky tím svým pásmem začínal: „Zbláznil jsem se na zimní olympiádě v Innsbrucku. Tam je pasáž, úžasná, já jí slyšela snad tisíckrát, ale vždycky mě tam něco oslovilo... „Nauč se prohrávat, i nemá ryba tě naučí pokoře.“ Pak ten jeho známej citát, radovat se z každého dne, protože může se stát, že to krásné přichází právě dnes, že už nic krásnějšího nebude... Tímto jeho citátem se dodneška řídím. Myslím, že je pravda, co o něm prohlásil Jan Werich, že kdyby psal v angličtině, tak by dostal Nobelovu cenu.

M.D.: Takže myslíte, že tady v Čechách byl ještě málo doceněný?

R.H.: Určitě. Taky si vážím místního starosty, který pořádá pochody, jako vzpomínku na dílo Oty Pavla a každý rok jsou tady i stovky cizinců. Jezdí sem turisté z celé republiky a vzdají tím úctu a poznají ty krásné křivoklátské lesy. Jak můj Petr říkal: „Ten starý Popper věděl, kde se usalašit.“ Osmnáct let bydlím blízko Berounky, já jsem se do ní tak zamilovala a tak ty kluky Popperovi chápu a Lea, proč sem je přivedl...My máme tak krásnou zem, ale pro mě Berounka a křivoklátské lesy jsou nejhezčí.

M.D.: Takže ten odkaz Oty Pavla je pořád živý.

R.H.: Ano, a Ota Pavel je se mnou spojený, stejně jako byl s mým manželem. Pavlovi byli vzácní lidé a jsem šťastná, že jsem s nimi poznala.

9.6 Přepis rozhovoru s Václavem Proškem

M.D.: Nacházíme se na Memoriálu Oty Pavla a já se chystám udělat rozhovor s příchozími na Memoriál. Mohl byste se prosím představit a říct svůj vztah k Otu Pavlovi?

Václav Prošek (dále jen V.P.): Jmenuju se Václav Prošek, jsem vnuk převozníka Karla Proška, o kterém psal Ota Pavel ve svých knížkách.

M.D.: Pamatujete si na Otu Pavla?

V.P.: Na Otu Pavla si pamatuju, protože mě provázel mýma prvníma začátkama rybařiny. Bylo to v 70.letech, kdy dopisoval knížku Smrt krásných srnců. Prožil jsem s ním krásné léto v kouřimické rybárně a uvědomuji si to až teď, že si toho vážím, protože to byl můj první rybářský učitel, který mě učil nahodit svůj první proutek.

M.D.: A na co tak nejraději vzpomínáte?

V.P.: Vzpomínám na něj, že jsme dělali klukoviny, učil mě překusovat žížaly, prostě mě bral jako kluka... Každá chvíle s ním u vody byla zábava. Přečetl jsem knížky od Morávka o rybách, na Otu Pavla to nemá. Ještě jsem nečetl tak dobrou knížku jako Jak jsem potkal ryby, kde je vyjádření toho vztahu k tý rybařině, tak jak to popisoval. To je pro mě taková Bible.

Závěr

V diplomové práci vznikl chronologický životopis Oty Pavla, který zachycuje důležité momenty v jeho životě. Bylo pojednáno i o jeho rodině Popperových, která je neodmyslitelně spjata s tímto autorem. Bylo třeba také vložit seznam všech děl tohoto autora. Dále byla zanalyzována jeho tři vybraná díla, u Smrti krásných srdců se věnovalo i filmovému zpracování. K dokreslení osobnosti Oty Pavla je přiložen výběr korespondence s rodinou a přáteli.

Ke spisovateli Otu Pavlovi jsem vyhledala informace, které mi pomohly si ucelit pohled na tohoto autora. Čerpalo se z jeho děl a povídek, inspirace se sbírala také ze zfilmovaných zpracování. Zdrojů jsem našla poměrně velké množství, jednalo se většinou o monografie a vzpomínkové knihy.

Součástí diplomové práce je i studentský dokument Můj Ota Pavel, podle něhož vznikla i praktická část – práce obsahuje popis práce natáčení, analýzu samotného dokumentu a přepisy rozhovorů respondentů, které při natáčení vznikly. Dokument je natočen na motivy děl a života Oty Pavla prostřednictvím zmíněných respondentů.

Dílo Oty Pavla ve své době zaujalo generace čtenářů a i doteď se jeho knihy těší oblibě. Spisovatelova osobnost je velmi zajímavá a jeho pohnutý osud inspirovalo řadu jiných lidí. Materiály, které jsem nashromáždila, mi daly možnost podniknout hlubší sondu do života a díla Oty Pavla a to bylo i cílem diplomové práce.

Seznam použitých zdrojů

Seznam použitých českých zdrojů

BRŮNA, Otakar. *Potkat Otu Pavla*. 1.vyd. Třebíč: Akcent, 2000. ISBN 80-7268-094-3

FIELD, S. *Jak napsat dobrý scénář*. 1.vyd. Praha: Rybka, 2007. ISBN 978-80-8706765-9

MONACO, James. *Jak číst film*. Dotisk 1. vyd. Praha: Albatros, 2007. ISBN 978-8000-01410-4

LUSTIG, Arnošt. *Okamžiky. Arnošt Lustig vzpomíná na Otu Pavla*. 1.vyd. Zvole u Prahy: Nakladatelství Andrej Šťastný, 2003. ISBN 80-903116-9-5

PAVEL, Ota. *Fialový poustevník*. 1.vyd. Praha: Nakladatelství Kentaur/Polygrafia, a.s., 1994.
ISBN 80-85258-59-2

PAVEL, Ota. *Jak jsem potkal ryby. Smrt krásných srnců*. 1.vyd. Praha: Nakladatelství Sláfků Praha, 1974. ISBN 978-80-7335-331-5

PAVEL, Ota. *Jak šel táta Afrikou*. 1.vyd. Praha: Agentura V.P.K., 1994. ISBN 80-85622-36-X

PAVEL, Ota. *Povídky ze šuplíku*. 1.vyd. Praha: Nakladatelství Sláfků Praha, 2004. ISBN 978-80-86631-20-2

PAVEL, Ota. *Proč mám rád sport*. 1.vyd. Šumperk: Nakladatelství Pavel – Ševčík – VEDUTA, 2009. ISBN 978-80-86438-27-6

PAVEL, Ota. *Z korespondence*. Sestavil a k vydání připravil ŽDÍMAL, Milan. 2.vyd.

Praha: Nakladatelství Primus, 2000. ISBN 80-86207-17-X

PAVEL. Ota. *Zlatí úhoři*. 3. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1991- ISBN 22-044-91. 13/33

PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otu Pavla*. 1.vyd. Praha: Agentura V.P.K. ISBN 80-85622-32-7

PECHOVÁ, Jaroslava. *Zpáteční lístek do posledního ráje Oty Pavla*. 6.vyd. Praha: Nakladatelství Laguna, 2015. ISBN 978-80-86274-90-4

PROKOP, V. *Česká a světová literatura*. 1.vyd. Praha: Fortuna, 1998. ISBN 80-7168581-X

RŮŽIČKOVÁ, Martina. *OTA PAVEL – Osobnost dvou tváří*. 1.vyd. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Petrklíč, 2015. ISBN 978-80-7229-576-0

SLÁDKOVÁ, Gabriela. *Autobiografické příběhy Oty Pavla*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filosofická fakulta.

SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1.vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0

ŠTVRTŇOVÁ, Helena. *Předčasná úmrtí 2. Ota Pavel, Jan Procházka, Jaroslav Dietl*. 1.vyd. Praha: The World Circle Foundation, 2001. ISBN 80-902731-9-X

Seznam použitých internetových zdrojů

NOVÁK, Tomáš. *Bipolární afektivní porucha - 1. část - jak se pozná, jak probíhá a čím je způsobena?* [online]. 28.12.2009 [cit. 2017-01-17]. Dostupné z <http://www.ordinace.cz/clanek/bipolarni-afektivni-porucha-cast-jak-se-pozna-jak-probiha-a-cim-je-zpusobena/>

Pamětní síň a přívoz Oty Pavla. Luh pod Branovem.[online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://otapavel.cz>

Pamětní síň a přívoz Oty Pavla. Luh pod Branovem.[online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://otapavel.cz/?page_id=104

SVOBODA, M. *Citáty slavných osobností. Ota Pavel citát.* [online]. [cit. 2017-01-12]. Dostupné z <http://citaty.net/autori/ota-pavel/?q=2565>

Wikipedie – Ota Pavel. [online]. [cit. 2016-12-12].

Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ota_Pavel

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Portréty Oty Pavla.....	I
Příloha B – Fotografie tatínka Lea a maminky Hermíny.....	II
Příloha C – Fotografie místa z dětství Oty Pavla - Luh pod Branovem.....	II
Příloha D – Scénář k dokumentu Můj Ota Pavel.....	III

Příloha A - Portréty Oty Pavla

Příloha B – Fotografie tatínka Lea a maminky Hermíny

Příloha C – Fotografie místa z dětství Oty Pavla - Luh pod Branovem

Příloha D

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
STUDIO UJAK PRAHA**

MŮJ OTA PAVEL

**SCÉNÁŘ STUDENTSKÉHO DOKUMENTU
13 MIN.**

MICHAELA DANIELOVÁ

III

Scénář, režie, kamera, střih, produkce: Michaela Danielová

Střih, zvuk: Ondřej Pečenka

Pedagogické odborné vedení: PhDr. Jiří Šindar

Účinkující natáčení:

Jiří Pavel – syn Oty Pavla

Tereza Pavlová – neteř Oty Pavla

Radka Haničincová – rodinná známá Pavlových

Václav Prošek – vnuk Karla Proška (jedné z hlavních postav v Pavlových knihách)

MUDr. Tereza Škrábalová – psychiatrická

Martin Daniel – neherec - chlapec, který symbolizuje dětství v dokumentu

Místa natáčení:

Luh pod Branovem

okolí řeky Berounky

Pamětní síň Oty Pavla

vesnice Branov

Brandýs nad Labem

➤ okolí rybníka

Krkonoše

- Martinice – okolí rybníka
- Hraběnka – les na Jilemnicku

Praha

- 2) pečovatelský dům v Holešovicích
- 3) psychiatrická nemocnice Bohnice
- 4) Hostivař

Proboštská jezera

- okolí jezer

Archiv ČT

Smrt krásných srnců – Karel Kachyňa (1986)

<p>Luh pod Branovem - rozetmívačka - statický záběr na řeku Berounku - chlapec přibíhá k řece a volá</p> <p>- záběr se zatmívá a běží úvodní titulek</p> <p>Studio UJAK uvádí</p> <p>studentský dokument</p> <p>Můj Ota Pavel</p>	<p>0:45</p>	<p><i>(ruchy od řeky)</i></p> <p>„Hele rybky! Rybičky! Tati, pojd' sem, já vidím rybičky! Tati, já vidím rybyčky!“</p> <p>Začíná hrát hudba - Chopin – Spring waltz</p>
<p>Rozetmívačka</p> <p>Švenk kamery zleva doprava – pohled na řeku Berounku</p> <p>Zatmívačka</p>	<p>0:10</p>	<p>- Chopin – Spring waltz</p>
<p>Rozetmívačka</p> <p>Statický záběr na chodbu psychiatrické léčebny</p> <p>Zatmívačka</p>	<p>0:10</p>	<p>- Chopin – Spring waltz</p>
<p>Rozetmívačka</p> <p>Pečovatelství dům v Holešovicích - mluví Jiří Pavel, představí se</p> <p>Jmenovka: Jiří Pavel</p>	<p>0:20</p>	<p>- Chopin zní v pozadí interview</p> <p>„No tak já se jmenuju Jiří Pavel,.....“</p>

<p>Ilustrační fotografie portrétů Oty Pavla, jdou za sebou tři jeho fotografie, každá se promítne zhruba na 5 vteřin.</p>	<p>0:15</p>	<p>- Chopin – Spring waltz</p>
<p>Mluví Jiří Pavel o svém dětství s Otou Pavlem, popisuje okamžiky strávené s ním</p>	<p>0:15</p>	<p>Podkresová hudba stále Chopin – Spring waltz „Dětství jsem s ním měl krásný, že jo. Jak rybářský, tak co jsem strávil v Praze. (...)“</p>
<p>Švenk ze země, která je pokrytá kaštany a spadáním listů na chlapce, jak shazuje klackem kaštany ze stromu.</p>	<p>0:10</p>	<p>- Chopin – Spring Waltz</p>
<p>Chlapec pobíhá a rozšlapává spadlé kaštany nohou a sbírá je – <i>symbolika dětství</i></p>	<p>0:10</p>	<p>- Chopin – Spring Waltz</p>

<p>Opět záběr na Jiřího Pavla</p> <p>- mluví o tom, jak ho otec inspiroval a o nemoci, kterou zdědil po něm, mluví tedy o maniodepresivitě</p>	<p>0:35</p>	<p><i>podkres Chopin</i></p> <p>„Inspiroval mě různým způsobem...“</p> <p>(...)</p> <p>„Mám ty nejsilnější diagnózy, maniodepresivitu a paranoidní psychozu.“</p> <p><i>hudba utichá</i></p>
<p>Záběr na les Hraběnka v Krkonoších</p> <p>- šven zleva do prava – od lesa k poli na pohled západu slunce</p> <p>- zatmívačka</p>	<p>0:10</p>	
<p>Rozetmívačka</p> <p>Statický záběr na chodbu psychiatrie, který jsme už viděli na začátku</p> <p>Zatmívačka</p>	<p>0:10</p>	<p><i>Ruchy z chodby</i></p>
<p>Rozetmívačka</p> <p>Pohled na MUDr. Terezu Škrábalovou. Vysvětluje, co je maniodepresivní syndrom z odborného hlediska</p> <p>Jmenovka: MUDr. Tereza Škrábalová - psychiatrička</p> <p>Mezitím se objeví ilustrační záběry, které symbolizují psychická onemocnění</p> <p>Pak je zase záběr na lékařku</p>	<p>1:00</p>	<p>„Maniodepresivní syndrom je starší název, který se dnes příliš nepoužívá a správně se dnes ta nemoc jmenuje bipolární-afektivní porucha.“</p> <p>(...)</p> <p>„...a ta bipolární porucha je charakteristická tím, že se tyhle období v různých cyklech střídají.“</p>

<p>Švenk zleva doprava na listy vrby, přes ně prosvítá vodní plocha Proboštských jezer</p>	<p>0:10</p>	<p>Začíná hrát skladba od Chopina – Prelude in E-minor</p>
<p>Záběr zezdola nahoru na vodní plochu na Berounce – je vidět převozník, který převáží lidi přes řeku</p>	<p>0:10</p>	<p><i>hudba</i></p>
<p>Švenk zleva doprava na Berounku, zase z jiného místa než před tím</p> <p>Zatmívačka</p>	<p>0:10</p>	<p><i>hudba</i></p>
<p>Rozetmívačka</p> <p>Záběr na Terezu Pavlovou, neteř Oty Pavla Vypráví o začátcích Oty Pavla, o známosti s Arnoštem Lustigem, o svém otci (tedy o bratrovi Oty Pavla)</p> <p>Jmenovka: Tereza Pavlová – neteř Oty Pavla</p> <p>Mezitím ilustrační záběry na pamětní síň Oty Pavla a záběr na knihu Oty Pavla – Dukla mezi mrakodrapy</p>	<p>1:00</p>	<p><i>Hudba utichá</i></p> <p>„Ota začínal jako sportovní redaktor. K tomu je taková zajímavá historka...“</p> <p>(...)</p> <p>„...miloval sport, protože od malička hrál hokej i fotbal.“</p>

<p>Pohled na dr. Škrábalovou, která mluví o maniodepresivitě a jejím vztahu k tvorbě umělce</p>	<p>0:40</p>	<p>„Bipolární porucha život a tvorbu umělce ovlivní v mnoha směrech.“</p>
<p>Mluví Tereza Pavlová o tvorbě Oty Pavla, o tématech které psal.</p> <p>Mezitím záběr na fotografii Oty Pavla ve sportovním dresu, pak švenk na jeho citát.</p> <p>Tereza Pavlová o Smrti krásných srdců.</p>	<p>0:50</p>	<p>„Ke sportu měl velmi blízko.“</p> <p>(...)</p> <p>„Smrt krásných srdců a Zlatí úhoři jsou dva krásné příběhy, které byly zfilmovány Karlem Kachyňou.“</p>
<p>Záznam z filmu Smrt krásných srdců – počáteční scény, kdy Leo se syny pozoruje srdce</p> <p>(2:17 – 2:40)</p>	<p>0:23</p>	<p><i>Hraje hudba</i> <i>Chopin – Prelude in E – minor</i></p>
<p>Zpět na interview s Jiřím Pavlem – vypráví o dědečkovi Leovi a Smrti krásných srdců, dále o knihách, které má od Oty Pavla rád.</p>	<p>0:30</p>	<p><i>Hudba utichá</i></p> <p>„....byla o Popperovi, o dědečkovi a o celým tom jeho přístupu k životu.“</p> <p>(...)</p> <p>„ Pak mám rád sportovní knížku Syn celerového krále, která je naopak o těch outsidersch“</p> <p><i>Opět hudba – Prelude in E – minor</i></p>

<p>Záběry z fotbalového hřiště, fotbalisté jsou v kroužku a hrají fotbal, pak dva malý chlapci jdou z tréninku fotbalu</p>	<p>0:20</p>	<p><i>Hraje hudba</i></p> <p>Chopin – Prelude in E – minor</p>
<p>Záběr na Terezu Pavlovou, mluví o vztahu Oty Pavla k Berounsku.</p> <p>Ilustrační záběry od Berounky.</p>	<p>0:40</p>	<p><i>Hudba utichá</i></p> <p>„Už po válce jezdili na takzvané spanilé jízdy, kdy se vraceli na Berounku.“</p> <p>(...)</p> <p>„Kluci se tam rádi vraceli a byli tam nejšťastnější.“</p>
<p>Brandýs nad Labem – rybník Pohled na rybáře, ze sítě vyndává kapra.</p>	<p>0:20</p>	<p><i>Veselá hudba – dechovka – kontrast s předchozí hudbou</i></p>
<p>Branov – vzpomínková akce</p> <p>Záběr na fotografii Oty Pavla – detail na oči. Je to fotografie připevněná na nástěnce. Pak je z ní švenk na lidi jak se baví na akci.</p> <p>Titulek: Vzpomínková akce na Otu Pavla 2015</p> <p>Záběr na pietní akt u pamětní desky, švenk na pamětní desku</p>	<p>0:45</p>	<p><i>hudba</i></p>

<p>Vesnice Branov – prostor před pamětní deskou Oty Pavla</p> <p>Záběr na Václava Proška.</p> <p>Jmenovka: Václav Prošek</p> <p>Pan Prošek vzpomíná na Otu Pavla jako na svého prvního rybářského učitele a hodnotí jeho díla o rybách</p> <p>Ilustrační záběry mezitím na převozníka a na rybáře.</p>	<p>1:00</p>	<p><i>Hudba utichá</i> <i>V pozadí jsou ruchy z akce – dechovka, rozhovory lidí</i></p> <p>„Jsem vnuk Karla Proška, místního převozníka, který byl jednou z postav v Pavlových knihách.“</p> <p>(...)</p> <p>„ vyjádření vztahu k tý rybařině... to jak to popisoval, je pro mě taková Bible.“</p>
<p>Pohled na dům pamětní síně Oty Pavla.</p> <p>Detail na ceduli „Pamětní síň“ potom švenk na vchod a vcházíme do ní</p> <p>Zatmívačka</p>	<p>0:20</p>	<p><i>hraje hudba</i></p> <p><i>Chopin - Nocturno</i></p>
<p>Rozetmívačka – Pamětní síň Oty Pavla</p> <p>Pohled na Radku Haničincovou, rodinnou známou Pavlových.</p> <p>Jmenovka: Radka Haničincová, rodinná známá</p> <p>Mluví o pochodu krajem Oty Pavla.</p> <p>Ilustrační záběry přírody a z pochodu Oty Pavla.</p> <p>Mluví o svém muži Petru Haničincovi, který</p>	<p>1:10</p>	<p><i>Hudba utichá</i></p> <p>„Už 32 let se pořádají pochody jako vzpomínka na Otu Pavla“</p> <p>(...)</p>

vystupoval se svým vystoupením na motivy tvorby Oty Pavla.		„...ústy Oty Pavla: Nauč se prohrávat – i nemá ryby tě naučí pokoře.
Záběr na Jiřího Pavla. Uvažuje o hypotetické úspěšnosti Pavlových děl v dnešní době. Prostřih na stádo srnců, ilustrační záběr.	0:30	„V dnešní době by ty knihy asi dost zapadly...asi by nebyl tak úspěšný jako tehdy...“ (...)
0:45:45 :4 Záběr na Terezu Pavlovou. Mluví o Otově předčasném odchodu a o tom jak je ráda, že má takového zajímavého člověka v rodině.	0:45	„Akorát pro tátu byl velký šok Otův předčasný odchod.“ (...) „Jsem ráda jakého mám úžasného člověka v rodině.“ Zatmívačka. <i>Začíná hrát hudba.</i> <i>Chopin – Spring waltz</i>
Sekvence záběrů přírody – Berounka, nebe, čmelák, blatouch	0:20	<i>Hraje hudba – Spring waltz</i>

<p>Závěrečný záběr na chlapce – je u řeky a pak zachází za strom</p> <p>Zatmívačka</p>	<p>0:20</p>	<p><i>Hraje hudba – Spring waltz</i></p>
<p>Závěrečné titulky:</p> <p>Můj Ota Pavel Režie, kamera, střih : Michaela Danielová (...) Účinkující: (...) Studio UJAK Praha 2017</p>		<p><i>Hudba hraje po celou dobu titulek, pak utichá</i></p>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Michaela Danielová

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: prezenční

Název práce: Ota Pavel známý i neznámý

Rok: 2017

Počet stran textu: 66

Celkový počet stran příloh: 13

Počet titulů českých použitých zdrojů: 18

Počet internetových zdrojů: 5

Vedoucí práce: PhDr. Jiří Šindar